

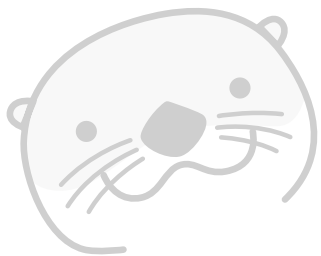
BECOMING

มิเชลล์ โอบามา

ผู้เขียน

นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี

ผู้แปล

ทดลองอ่าน

คำนำสำนักพิมพ์

ช่วงที่หนังสือเล่มนี้กำลังจะเปิดตัวในประเทศไทย สื่อสำนักใหญ่ทั่วโลกต่างเริ่มตีข่าวคาดการณ์กันว่า *BECOMING* ดูท่าจะกลายเป็นหนังสือแนวบันทึกความทรงจำ (Memoir) ที่ขายดีที่สุดในประวัติศาสตร์ในอีกไม่ช้า ตอกย้ำตัวเลขอันน่าตกตะลึงก่อนหน้านี้ว่า หนังสือเล่มนี้ทุบสถิติยอดขายพุ่งทะลุล้านในอเมริกาอย่างรวดเร็วแค่ในสัปดาห์แรก และเมื่อขายลิขสิทธิ์ไปกว่า 45 ประเทศ ยอดขายทั่วโลกก็ทะลุสิบล้านในเวลาแค่ไม่กี่เดือน

แล้วทำไมคนมากมาย ไม่ใช่แค่ในอเมริกา จึงต้องอยากรู้สิ่งที่ผู้หญิงคนนี้ จะบอกเล่า

ทำไมเธอจึงมีผู้ติดตามในอินสตาแกรมกว่า 33 ล้านคน มากกว่าดาราระดับไฮคองหลายคนของฮอลลีวูด

ทำไมคนอเมริกันจึงพูดเป็นเสียงเดียวว่าเธอคือ “สตรีหมายเลขหนึ่งที่เจ๋งที่สุดที่คนอเมริกันเคยมี”

ใคร ๆ ก็รู้ว่ามิเชลล์ โอบามา คืออดีตสตรีหมายเลขหนึ่งผิวสีคนแรก ภรรยาของบารัค โอบามา ประธานาธิบดีผิวสีคนแรกของสหรัฐอเมริกา ผู้ครองตำแหน่งรวดเร็วสุดสองสมัยอย่างไร้เรื่องอื้อฉาวต่างพร้อย งานที่แตกต่างและตัวตนที่โดดเด่นทำให้มิเชลล์กลายเป็นหนึ่งในบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก โดยนิตยสาร *ไทม์* และเมื่อเร็ว ๆ นี้ขึ้นแท่นนัมเบอร์วันของสตรีที่คนอเมริกันยกย่องและถือเป็นแบบอย่างที่สุด มุมมองชีวิต ไลฟ์สไตล์ รวมถึงรสนิยมทางแฟชั่นของเธอยังดึงดูดให้นิตยสารอย่าง *Vogue* เชิญชวนเธอมาลงปกและสัมภาษณ์เจาะลึกอยู่หลายต่อหลายครั้ง นิตยสาร *Harper's Bazaar* ถึงกับเรียกเธอว่า “First Lady of Fashion” นั่นคือคำยกย่องที่ไม่ธรรมดาเลย

แต่ที่คนยังไม่รู้คือ ทั้งหมดนั้นเริ่มต้นที่เด็กหญิงผิวสีตัวน้อย ๆ ที่วัน ๆ ซุกอยู่ในอพาร์ทเมนต์คับแคบของครอบครัวซึ่งเป็นโลกทั้งใบของเธอ ที่ละแวกบ้านของเธอ โรงเรียนของเธอ ไปจนถึงประวัติศาสตร์ด้านเชื้อชาติที่ยาวนาน ซับซ้อน และยิ่งเต็มไปด้วยวิกฤติของประเทศชาติเธอ ไม่ได้ให้ความหวังหรือยืนยันในอนาคตที่รุ่งโรจน์สำหรับเธอเลย

สิ่งเดียวที่เธอมีคือครอบครัว ที่เฝ้าย้ำให้เธอมั่นใจว่า “เธอดีพอ” สำหรับทุกสิ่งที่เธอปรารถนา

ที่หนังสือเล่มนี้เข้าถึงหัวใจผู้คนทั่วโลก หาใช่เพราะเป็นเรื่องราวยิ่งใหญ่ของวีรสตรีผู้กล้าผู้ต่อสู้รากเลือดในแบบที่เราคุ้นหูคุ้นตา แต่เป็นการผจญภัยของผู้หญิงธรรมดา ๆ ที่ดันดันจนพบความสว่างในความไม่สมบูรณ์แบบพร้อมของชีวิต พบระเบียบอันเรียบง่ายในความโกลาหล จนท้ายสุด พลลิตติดอันมหัศจรรย์ในความรู้สึกว่าเราช่างไม่อาจกำหนดกะเกณฑ์ในสิ่งใด

เพราะหลายครั้งชีวิตก็ย้อนแย้งนำขึ้นเช่นนั่นเอง

ณ เวทีสูงสุดที่เธอได้เหยียบขึ้น ที่เรียกว่า ทำเนียบขาว คุณยังจะได้เข้าใจคำว่าการเมืองในอีกมุมหนึ่ง อาจเป็นแง่มุมที่มีความเป็นมนุษย์ที่สุดเท่าที่คุณเคยได้สัมผัส คุณจะถูกดูดเข้าไป ณ ใจกลางแรงเหวี่ยงอันเนิบนาบแต่พลิกผันพริบตาของการไล่ล่าความสำเร็จด้วยอุดมการณ์ และชัยชนะที่แตกต่างไม่เหมือนเรื่องราวไหน ๆ

Becoming (ปีคัมมิง) หมายความว่าตามตัวมันได้ว่า “การกลายเป็น” สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ในความหมายของมิเชลล์ โอบามา มันคือ “การเติบโตที่ไม่มีวันสิ้นสุด” คือการไม่หยุดก้าวเดินตามเสียงเรียกร้องในใจไปสู่ความเป็นตัวเองในแบบที่ดีกว่า และดีกว่ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

หนังสือเล่มนี้บอกย้ำว่า ไม่ว่าคุณจะเป็นใคร และคุณอยากจะเป็นใคร จงใช้เรื่องราวอันมีค่าของคุณ เรื่องราวที่คุณมีเพียงคนเดียว ค้นหาที่เหยียบขึ้นอันพิเศษในโลกอันแสนท้าทายใบนี้

บทนำ

มีนาคม 2017

เอนเด็ก ๆ ความมุ่งมั่นมาดปรารถนาของฉันนั้นเรียบง่าย ฉันอยากเลี้ยงสุนัขสักตัว อยากได้บ้านที่มีบันได เป็นบ้านสองชั้นสำหรับครอบครัวเดียว และด้วยเหตุผลอะไรสักอย่าง ฉันอยากได้รถสเตชันแวกอนสีประตู่แทนรถบูติกสองประตูที่เป็นความภูมิใจแสนสุขของพ่อ ฉันเคยบอกใคร ๆ ว่าโตขึ้นจะเป็นหมอรักษาเด็ก ทำไมนะหรือ ก็เพราะฉันชอบอยู่ใกล้เด็กเล็ก ๆ นะสิ แล้วฉันก็พลันเรียนรู้ว่านั่นคือคำตอบที่พวกผู้ใหญ่ชอบฟัง *อ้อโฮ เป็นหมอมะหรือ! เลือกลงได้ดีมาก!* สมัยนั้นฉันไว้ผมเปีย คอยกำกับบงการพี่ชาย และไม่ว่าจะอย่างไรก็เรียนได้เกรดเอตลอด ฉันทะเลาะทะเลยานแม้ไม่รู้ชัดว่าตัวเองพุ่งไปหาอะไร เดี่ยวนี้ฉันคิดว่าคำถามแบบนี้ของผู้ใหญ่ช่างไร้ประโยชน์ที่จะถามเด็ก *โตขึ้นอยากเป็นอะไร* อย่างกับว่าพอโตแล้วก็จบกัน อย่างกับว่าพอถึงจุดหนึ่งคุณได้เป็นอะไรสักอย่าง แล้วนั่นคือจุดสิ้นสุด

ชีวิตฉันเท่าที่ผ่านมาเคยเป็นทั้งทนายความ เคยเป็นรองประธานโรงพยาบาล เป็นผู้อำนวยความสะดวกไม่แสวงกำไรที่ช่วยหนุนให้เยาวชน

สร้างอาชีพที่มีความหมาย ฉันเคยเป็นนักศึกษาฝึกงานจากชนชั้นแรงงานที่ได้เรียนในมหาวิทยาลัยเลิศหรูซึ่งส่วนใหญ่มีแต่เด็กผิวขาว เป็นผู้หญิงคนเดียว เป็นคนเชื้อสายแอฟริกันคนเดียวในห้องสารพัดแบบ เคยเป็นเจ้าของสาว เป็นคุณแม่่มือใหม่ที่ตึงเครียด เป็นลูกสาวผู้เจ็บปวดใจสลาย แล้วที่เพิ่งผ่านมามากมาหมาด ๆ คือเป็นสตรีหมายเลขหนึ่งของสหรัฐอเมริกา งานไม่ใช่ตำแหน่งอย่างเป็นทางการ แต่ก็เป็นที่ให้ฉันได้ทำงานอย่างไม่อาจนึกฝัน งานนี้ทำทลายฉันและทำให้ฉันถ่อมตน ให้กำลังใจฉันและก็ทำให้ใจฉันห่อเหี่ยว บางครั้งทำทั้งหมดนั้นพร้อมกันในคราวเดียว ฉันเพิ่งจะเริ่มประมวลเรื่องราวที่เกิดขึ้นตลอดหลายปีหลัง ๆ มาเนี่ย ตั้งแต่ปี 2006 ตอนที่สามีฉันเริ่มเปิดปากครั้งแรกว่าจะลงสมัครรับเลือกเป็นประธานาธิบดี จนกระทั่งเข้าอันเน็ยเยือกในฤดูหนาวปีนี้ (2017) ขณะฉันก้าวขึ้นนั่งรถลิμουซีนร่วมกับเมลานี ทรัมป์ ไปยังพิธีสาบานตนรับตำแหน่งของสามีเธอ เป็นหน้าที่ที่ต้องจดจำ

เมื่อคุณเป็นสตรีหมายเลขหนึ่ง อเมริกาจะเผยตัวเองให้คุณเห็นแบบหมดเปลือก ฉันเคยไปงานเลี้ยงระดมทุนในบรรดาคฤหาสน์ที่ดูเหมือนพิพิธภัณฑสถานศิลปะมากกว่าบ้าน บางบ้านมีอ่างอาบน้ำทำจากหินล้างค่า ฉันเคยไปเยี่ยมเยียนหลายครอบครัวที่สูญเสียทุกอย่างไปกับเฮอริเคนแคทรีนา แค่เหลือตู้เย็นกับเตาทำอาหารที่ใช้การได้พวกเขาที่ตื่นตันจนน้ำตาซึม ฉันได้พบเจอผู้คนที่ยืนหยัด หน้าที่ที่ใจจด ใจจ่อจนคนอีกหลากหลายแบบ ทั้งครูอาจารย์ คู่ครองของทหาร และคนอื่น ๆ อีกมากมายผู้มีจิตใจสุดแกร่ง ล้ำลึกน่าอัศจรรย์ แล้วฉันก็ได้พบกับเด็ก ๆ เด็กมากมายทั่วโลกผู้ทำให้ฉันหัวเราะได้ ผู้ทำให้ฉันมีความหวัง ผู้แสนซื่อสัตย์ที่ลืมเรื่องตำแหน่งใหญ่โตของฉันทันทีที่เราเริ่มพรวนดินในสวนด้วยกัน

นับตั้งแต่จำใจก้าวเข้าสู่ชีวิตในสายตาสารณชน ฉันก็ถูกยกย่องให้เป็นผู้หญิงที่ทรงอำนาจที่สุดในโลก พร้อม ๆ กันก็ถูกตราหน้าว่าเป็น “ผู้หญิงผิวดำเจ้าโทสะ” ฉันอยากรู้คนที่ให้ร้ายฉันนักกว่าคำไหนในเวลานั้นสำคัญที่สุด คำว่า “เจ้าโทสะ” หรือ “ผิวดำ” หรือคำว่า “ผู้หญิง” กันแน่ ฉันบ่นยิ้ม

ถ่ายภาพคู่กับคนที่คิดว่าสามีฉันออกโทรทัศน์ทั่วประเทศแต่ก็ยังอยากได้รูปนั้น
ไปใส่กรอบวางประดับเหนือเตาผิง ฉันได้ยืนยันว่ามีชอกหลืบอันไร้สาระใน
อินเทอร์เน็ตที่ตั้งคำถามเรื่องฉันกับสารพัด ถึงขั้นถามว่าฉันเป็นผู้หญิง
หรือว่าผู้ชาย สมาชิกสภาคองเกรสสหรัฐอเมริกาคนหนึ่งล้อฉันเรื่องสะโพก ฉัน
เจ็บใจ โกรธแค้น แต่ส่วนใหญ่ฉันพยายามหัวเราะใส่เรื่องพรรคนั้น

ฉันยังไม่รู้อะไรอีกมากเกี่ยวกับอเมริกา เกี่ยวกับชีวิต เกี่ยวกับสิ่งที่รอ
อยู่ในอนาคต แต่ฉันรู้จักตัวเอง เฟรเซอร์ พ่อของฉันสอนฉันขยันหมั่นเพียร
หัวเราะให้บ่อยเข้าไว้ และรู้จักรักษาคำพูด มาเรียน แม่ของฉันสอนให้ฉัน
รู้จักคิดและเป็นปากเป็นเสียงให้ตัวเอง ที่อพาร์ทเมนต์คับแคบของเราใน
เขตเซาท์ไซด์ของชิคาโกพ่อแม่ช่วยกันสอนให้ฉันเห็นคุณค่าในเรื่องราวของเรา
ในเรื่องราวของตัวเอง ในเรื่องราวของประเทศเราซึ่งใหญ่โตยิ่งกว่า แม้
เรื่องนั้นจะไม่สวยงามสมบูรณ์แบบ แม้เรื่องนั้นจะจริงยิ่งกว่าที่คุณอยากให้
เป็น เรื่องราวของคุณก็คือสิ่งที่คุณมี และจะมีตลอดไป คือสิ่งซึ่งมีไว้ให้
ครอบครอง

แปดปีที่ฉันพำนักในทำเนียบขาวซึ่งมีบันไดมากมายนับไม่ถ้วน แอทม์
ลิฟต์ ลานโบว์ลิง และคนจัดดอกไม้ประจำ ฉันนอนบนเตียงปูผ้าลินิน
อิตาลี กินอาหารที่ปรุงด้วยฝีมือที่ม่อครวักระดับโลก และจัดเสิร์ฟโดย
มืออาชีพระดับสูงยิ่งกว่าบริการตามภัตตาคารหรือโรงแรมห้าดาวแห่งใด ๆ
ตำรวจลับใส่หูฟังปกปิดวงหน้าเรียบเฉยยืนอารักขาหน้าประตูห้องที่เราอยู่
พยายามอย่างสุดฤทธิ์ที่จะไม่รบกวนชีวิตส่วนตัวของครอบครัวเรา ไป ๆ
มา ๆ เราก็อึดอัดกับความอลังการแปลก ๆ ในบ้านใหม่ของเรา ทั้งยังชิน
กับการมีคนอื่นอยู่ด้วยเงียบ ๆ ตลอดเวลา

ทำเนียบขาวเป็นที่ซึ่งลูกสาวสองคนของเราเล่นบอลกันในห้องทางเดิน
และปีนต้นไม้เล่นบนสนามหญ้าที่คืบ คือที่ซึ่งบาร์คั่นทำงานจนดึกดื่น
จดจ่อ ศึกษา สรุปข้อมูล และร่างคำปราศรัยต่าง ๆ อยู่ในห้องสนธิสัญญา
และเป็นทีที่ซึ่งบางทีเจ้าชั้นนี้สุนัขตัวหนึ่งที่เราเลี้ยงไว้ก็ปลดทุกซีไฟฟรม ฉัน
ยืนบนระเบียงทรูแมนเฝ้ามองบรรดานักท่องเที่ยวผู้ไม่เชลที่ถ่ายรูปและเพ่ง
สายตาผ่านรั้วเหล็กพยายามคาดเดาสิ่งที่ดำเนินไปข้างในนี้ หลายครั้งคราว

ฉันแสนอึดอัดที่หน้าต่างต้องปิดตายเพื่อความปลอดภัย อึดอัดที่ตัวเองไม่มีทางได้สูดอากาศบริสุทธิ์โดยไม่รบกวนใคร มีบางโมงยามที่ฉันได้ตะลึงกับดอกแม็กโนเลียขาวสะพรั่งข้างนอก กับรัฐกิจฉันแสนยุ่งเหยิงประจำวันและความสง่างามของกองทหารเกียรติยศ มีหลายวัน หลายสัปดาห์ และหลายเดือนที่ฉันชิงชังการเมือง และก็มีหลายห้วงเวลาที่ความงดงามของประเทศนี้ตลอดจนผู้คนของประเทศนี้ทำให้ฉันตื่นตันจนพูดไม่ออก

ครั้นแล้วมันก็ถึงคราลิ้นสุด แม้คุณจะไม่เห็นมันใกล้เข้ามา แม้สัปดาห์ท้าย ๆ เติบโตด้วยการรำลืออย่างซาบซึ้ง ถึงวันนั้นเข้าจริงภาพก็ยังเลื่อน ๆ มือข้างหนึ่งวางทาบคัมภีร์ไบเบิล เสียงหนึ่งกล่าวสาบานตน เพอร์นิเจอร์ของประธานาธิบดีคนเดิมถูกขนย้ายออก ของคนใหม่ถูกย้ายเข้ามาแทน เสื้อผ้าเดิมในตู้ถูกเก็บจนเกลี้ยงแล้วจัดของใหม่ใส่จนเต็มในชั่วเวลาไม่กี่ชั่วโมง ง่าย ๆ แค่นั้นเอง หมอนใบใหม่มีเจ้าของใหม่หนุนนอน ผู้มีนิสัยใจคออีกแบบ ความฝันอีกแบบ แล้วเมื่อจบเรื่อง เมื่อก้าวพ้นประตูเป็นครั้งสุดท้ายออกจากบ้านหลังที่โด่งดังที่สุดในโลก ในหลาย ๆ ด้านก็เหมือนคุณต้องค้นหาตัวเองใหม่อีกครั้ง

ฉันขอเริ่มเรื่องตรงนี้ก็แล้วกัน เริ่มด้วยเรื่องเล็ก ๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้นสักครู่นี้เอง ฉันอยู่ในบ้าน เป็นบ้านก่ออิฐแดงที่ครอบครัวฉันเพิ่งย้ายเข้ามา บ้านใหม่ของเราอยู่บนถนนเงียบ ๆ ห่างจากบ้านเดิมราวสองไมล์ เรายังอยู่ในช่วงปรับตัว เพอร์นิเจอร์ในห้องนั่งเล่นจัดไว้แบบเดียวกับที่เคยจัดวางในทำเนียบขาว ของที่ระลึกวางโชว์ไว้ทั่วบ้านซึ่งช่วยย้ำเตือนใจเราว่าทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องจริง ทั้งรูปถ่ายครอบครัวเราขณะไปพักผ่อนกันที่แคมป์เดวิด กระจ่างดินปั้นมือที่นักศึกษาเชื้อสายพื้นเมืองอเมริกันมอบให้ หนังสือเล่มที่เนลสัน แมนเดลา เซ็นให้ คินนี่แปลกตรงที่ไม่มีใครอยู่บ้านสักคน บารัคต้องเดินทาง ซาซาออกไปเที่ยวกับเพื่อน มาเลียพักและทำงานอยู่ในนิวยอร์กระหว่างรอเข้ามหาวิทยาลัย มีแต่ฉันกับสุนัขสองตัวของเราในบ้านว่างเปล่าที่เงียบสงัด อย่างที่ฉันไม่เคยเจอตลอดแปดปี

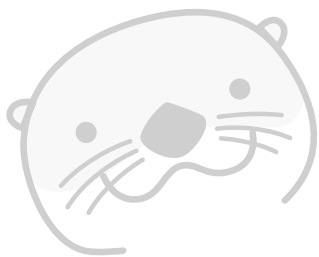
ฉันรู้สึกหิว จึงเดินออกจากห้องนอนพร้อมพวกเจ้าตุบที่คอยตามติดลงบันไดเข้าไปในครัว เปิดตู้เย็น เจอขนมปังแฉวงหนึ่ง หยิบออกมาใส่

เครื่องปิ้งสองแผ่น เปิดตู้หยิบจานใบหนึ่งออกมา ฉันรู้ว่าที่จะพูดนี้ฟังดูพิลึก แต่ว่าการได้หยิบจานจากชั้นวางในครัวเองโดยไม่มีใครซึ่งบอกก่อนว่าจะหยิบให้ การได้ยื่นรออเองจนขมขมบังในเครื่องร้อนเกรียมมันั้น ทำให้รู้สึกเหมือนได้หวนกลับสู่ชีวิตเดิม ๆ ของฉันที่สุดแล้ว หรือไม่ชีวิตแบบใหม่ของฉันก็อาจเพิ่งเริ่มประกาศตัว

สุดท้ายฉันไม่ได้ปิ้งขนมปังเฉย ๆ แต่ทำขนมปังชีสโทสต์ เอาขนมปังที่ปิ้งไว้เข้าไมโครเวฟให้เซตดาร์ชีสขึ้นหน้าเยิ้มยืดอยู่ตรงกลาง ทำเสร็จฉันก็ถือจานเดินออกไปหลังบ้าน ไปได้เลยโดยไม่ต้องบอกใครก่อน ฉันนั่งกางเกงขาสั้น เดินเท้าเปล่า ไอเย็นของฤดูหนาวหมดสิ้นไปในที่สุด ต้นโคโรคัสเพิ่งแทงยอดในแปลงดอกไม้ตามแนวกำแพงหลังบ้าน อากาศมีกลิ่นอายคล้ายฤดูใบไม้ผลิ ฉันนั่งบนบันไดของชานบ้าน สัมผัสไอแดดอุ่นที่พื้นหินใต้เท้ายังเก็บเอาไว้ เสียงสุนัขขี้อั่นเห่าดังแว่วมา พวกเจ้าตูบของฉันหยุดนิ่งฟังพร้อมทำท่าสับสนอยู่พักหนึ่ง ฉันเพิ่งนึกขึ้นได้ว่าเสียงนั้นคงแปลกหูพวกมัน เพราะตอนที่อยู่ทำเนียบขาวเราไม่มีเพื่อนบ้านเลย อยาว่าแต่สุนัขบ้านใกล้เคียง ทั้งหมดล้วนเป็นของใหม่สำหรับพวกมัน ขณะที่สุนัขทั้งสองวิ่งผละไปสำรวจแถวสนามฉันก็นั่งกินขนมปังอยู่มืด ๆ รู้สึกโดดเดี่ยวในด้านดีอย่างที่สุด สมอบฉันไม่ได้นึกถึงกลุ่มเจ้าหน้าที่อารักขาพร้อมปิ่นที่นั่งประจำห่างไปไม่ถึงร้อยหลาตรงฐานบัญชาการเฉพาะกิจในโรงรถบ้านเรา หรือเรื่องที่ฉันยังไม่อาจเดินถนนโดยไม่มีตำรวจลับตามอารักขา ไม่ได้นึกถึงประธานาธิบดีคนใหม่ จะว่าไปก็ไม่ได้นึกถึงประธานาธิบดีคนก่อนด้วยเหมือนกัน

ฉันกลับคิดว่าประเดี๋ยวฉันจะกลับเข้าบ้าน ล้างจานในอ่างแล้วขึ้นนอน อาจจะมีเปิดหน้าต่างสักบานไว้สูดอากาศฤดูใบไม้ผลิ ช่างดีงามอะไรอย่างนี้ ฉันกำลังคิดคือก็อย่างที่ว่า การได้อยู่นิ่ง ๆ เปิดโอกาสให้ฉันได้คิดใคร่ครวญจริงจังเป็นครั้งแรก สตรีหมายเลขหนึ่งอย่างฉันมาถึงสุดสัปดาห์ที่ความวุ่นวายจบสิ้นแล้วและต้องมานั่งนึกย้อนทบทวนว่า มันเริ่มต้นอย่างไรกันนะ ฉันเริ่มรู้สึกว่าวันเวลาช่างต่างจากเดิม ลูก ๆ ซึ่งเข้าไปอยู่ทำเนียบขาวพร้อมบ้านตุ๊กตา ผ้าห่มแสนรักชื่อแบลงก์ และตุ๊กตาเสือนุ่มนิ่มชื่อเจ้าไทเกอร์นั้น

ตอนนี้เป็นวัยรุ่นกันแล้ว เป็นเด็กสาวซึ่งมีความตั้งใจและความคิดเห็นต่าง ๆ ของตัวเอง สามีนั่นกำลังปรับตัวกับชีวิตหลังพ้นทำเนียบขาว ตั้งหลักเตรียมทำสิ่งใหม่ๆ ส่วนตัวฉันเองก็อยู่ในบ้านใหม่หลังนี้พร้อมเรื่องราวมากมายที่อยากบอกเล่า

ทดลองอ่าน

ได้มาเป็นอัน

ปีที่ใช้เวลามากมายในวัยเด็กไปกับการฟังเสียงแห่งความเพียรพยายาม เสียงนั้นมาในรูปของดนตรีที่ไม่ได้รีนหูเลย หรืออย่างน้อยก็เป็นดนตรีจากมือสมัครเล่นที่ตั้งลอดผ่านพื้นห้องนอนของฉันขึ้นมา นักเรียนที่นั่งเล่นเปียโนของคุณยายรีอบปีอยู่ชั้นล่าง ส่งเสียง บลิ่ง บลิ่ง บลิ่ง ฝึกไล่สเกลกันไปซ้ำๆ ผิดบ้างถูกบ้าง ครอบครัวย้ายมาอาศัยอยู่ในย่านเซาท์ซอร์ของนครชิคาโก เราอยู่ในบ้านก่ออิฐหลังเล็กเป็นระเบียบซึ่งเป็นบ้านของคุณยายรีอบปีกับคุณตาเทอร์รีสามีท่าน พ่อแม่ฉันแบ่งเช่าพักอยู่ชั้นบน ส่วนคุณยายคุณตาเจ้าของบ้านพักอยู่ชั้นล่าง คุณยายรีอบปีเป็นป้าของแม่ฉันเอง ท่านเอื้อเฟื้อเพื่อแม่มาเนิ่นนานแล้ว แต่ฉันคิดว่าท่านออกจะน่ากลัว ท่านนิสัยจริงจังเจ้าระเบียบ เป็นคนคุมคณะขับร้องเพลงสวดที่โบสถ์แถวบ้าน แล้วยังเป็นครูสอนเปียโนประจำชุมชนของเราด้วย คุณยายรีอบปีใส่รองเท้าส้นสูงหนาเตอะ คล้องแว่นอ่านหนังสือไว้กับสร้อยที่คอ รอยยิ้มมักซ่อนนัยแอบแฝง แต่ท่านไม่ชอบเหน็บแนมอ้อมๆ เหมือนอย่างแม่ฉัน บางครั้งบางครั้งฉันได้ยินท่านดูว่านักเรียนที่ไม่ซ้อมมาให้ตีพอ หรือไม่ก็จวกพ่อแม่ที่พาลูกมาเรียนช้าแบบไม่ไว้หน้า

“ราตรีสวัสดิ์!” คุณยายรีอบปีจะแกล้งร้องทักอย่างนี้กลางวันแสบๆ

ด้วยน้ำเสียงฉุนเฉียวเหมือนเวลาบางคนอุทานว่า “โธ๊ย ให้ตายเถอะ!” ดูเหมือนว่าน้อยคนนักจะทำดีได้ตามมาตรฐานของท่าน

แต่ไม่ว่าอย่างไรเสียงแห่งความเพียรพยายามเหล่านั้นก็กลายเป็นดนตรีประกอบของชีวิตเรา เสียง *ปลั่ง* ๗ ดั้งขึ้นตอนบ่ายบ้างตอนเย็นบ้าง บางครั้งพวกผู้หญิงที่โบสถ์ก็แวะมาซ้อมร้องเพลงสวด ส่งเสียงเปี่ยมศรัทธาลอดผ่านผนังบ้านเรา คุณยายร้อยปีตั้งกฎให้เด็กที่มาเรียนเปียโนหัดเล่นที่ละเพลงเท่านั้น ฟังจากในห้องตัวเองฉันได้ยินเด็กเหล่านั้นเพียรไล่โน้ตทีละตัวอย่างไม่ค่อยมั่นใจเพื่อให้ครูยอมรับ เลื่อนขั้นจากเพลง “Hot Cross Buns” ไปเล่นเพลง “Brahms’s Lullaby” แต่ต้องหลังจากพยายามฝึกฝนหลายรอบแล้วเท่านั้น เสียงดนตรีไม่มารำคาญหรือก่อกวน เพียงแต่มั่นคงอยู่ตลอด ลอยขึ้นมาตามบันไดซึ่งแยกชั้นของบ้านเราจากพื้นที่ชั้นล่างของคุณยาย ลอดหน้าต่างที่เปิดไว้ในหน้าร้อน คลอเคียงไปกับความคิดคำนึงของฉันยามเล่นตุ๊กตาบาร์บี้หรือตบลิ้นกลิ้งสร้างอาณาจักรน้อย ๆ ของฉัน ช่วงเดียวที่จะได้พักหูคือตอนพ่อฉันกลับเข้าบ้านหลังเลิกงานกะเช้าที่โรงบำบัดน้ำของเทศบาล แล้วหยิบม้วนวิดีโอการแข่งเบสบอลของทีมเดอะคับส์¹ มาเปิดดูในทีวี เร่งเสียงให้ดังจนกลบเสียงซ้อมดนตรีข้างล่าง

นี่คือเซตเซาท์ไซด์ของชิคาโกในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ทีมเดอะคับส์เล่นได้ไม่แพ้แต่ก็ไม่ได้ดีนักหนา ฉันนั่งตักพ่อในเก้าอี้เอนหลังประจำตัวท่าน ฟังพ่อบรรยายสภาพพร้อมแรงของทีมเดอะคับส์ช่วงปลายฤดูกาล หรือทำไมลีลาของบิลลี วิลเลียมส์ ที่ปลิวตัวจากฝั่งซ้ายถึงได้สุดยอดนัก บ้านเขาอยู่ถนนคอนสแตนซ์ห่างบ้านเราไปหน่อยเดียว ภายนอกสนามก็ฟ้าอเมริกาอยู่ท่ามกลางการผันแปรไม่แน่นอนอย่างใหญ่หลวง คนตระกูลเคนเนดีโดนปลดตีฟ มาร์ติน ลูเทอร์ คิง จูเนียร์ ถูกสังหารขณะยืนบนระเบียงโรงแรมในเมืองเมมphis จุดชนวนจลาจลทั่วประเทศรวมทั้งในชิคาโก การประชุมใหญ่

¹The Cubs หรือ Chicago Cubs ทีมเบสบอลอาชีพอันโด่งดังจากเมืองชิคาโก รัฐอิลลินอยส์

พรรคเดโมแครตปี 1968 เกิดเหตุนองเลือดเมื่อตำรวจใช้ไม้กระบองและแก๊สน้ำตาปราบผู้ชุมนุมประท้วงสงครามเวียดนามในสวนสาธารณะแกรนด์พาร์ก ซึ่งห่างจากบ้านเราไปทางเหนือประมาณเก้าไมล์ ช่วงนั้นครอบครัวคนผิวขาวต่างโยกย้ายออกจากเมืองกันเป็นแถวเพราะถูกล่อใจให้ย้ายไปอยู่ตามชานเมือง ซึ่งหวังได้ว่าโรงเรียนจะดีกว่า พื้นที่กว้างขวางกว่า แล้วก็คงมีคนขาวพำนักอยู่มากกว่าด้วย

เรื่องที่ว่ามานี้ไม่ได้อยู่ในหัวฉันจริงจัง ฉันก็เป็นแค่เด็กคนหนึ่ง เด็กหญิงที่ซุกอยู่กับตุ๊กตาบาร์บี้และซินบล็อก อยู่กับพ่อแม่และพี่ชาย ผู้ซึ่งแต่ละคืนหัวนอนอยู่ห่างจากฉันแค่สักสามฟุต ครอบครัวคือโลกของฉัน คือศูนย์กลางของทุกอย่าง แม่สอนฉันอ่านหนังสือตั้งแต่เล็ก ๆ พาฉันเดินไปห้องสมุดสาธารณะ นั่งฟังฉันอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ ในหน้าหนังสือ พ่อฉันแต่งชุดเครื่องแบบสีน้ำเงินของคองนาเทคโนโลยีไปทำงานทุกวัน แต่ตกค่ำท่านก็แสดงให้เราเห็นความหมายของการมีใจรักเพลงแจ๊สและศิลปะสมัยยังเด็ก พ่อเคยไปลงเรียนที่สถาบันศิลปะชิคาโก ตอนอยู่มัธยมปลายก็เคยเขียนรูปปั้นรูป พ่อเคยเป็นนักว่ายน้ำและนักมวยฝีมือดีในโรงเรียนด้วย แล้วพ่อเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นแฟนกีฬาทุกรายการในโทรทัศน์ ตั้งแต่รายการแข่งกอล์ฟอาชีพันฮอกกี้น้ำแข็ง NHL พ่อชอบที่จะได้ดูคนร่างกายแข็งแรง แสดงฝีมือล้ำเลิศ เมื่อครั้งที่พี่ชายฉันเริ่มสนใจเล่นบาสเกตบอล พ่อก็วางเงินเหรียญไว้บนขอบประตูห้องครัว จูงใจให้พี่โดดขึ้นไปหยิบ

ทุกอย่างที่สำคัญสำคัญอยู่ในรัศมีห้าช่วงตึก เช่น บ้านปู่ตายายและญาติ ๆ โบสถ์ตรงหัวมุมซึ่งเราไปโรงเรียนวันอาทิตย์กันแบบไม่ค่อยเป็นประจำ บัมน้ำมันที่แม่ใช้ฉันออกไปซื้อบุหรินิวพอร์ตส์เป็นครั้งคราว แล้วก็ร้านเหล้าซึ่งมีขนมปังยี่ห้อวันเดอร์ ลูกกวาดตุ๊ก ๆ และนมบรจูกแลลลอนขายด้วย คำคินดูร์ร้อนที่ร้อนอบอ้าว เกร็งกับฉันเคลิ้มหลับไปกับเสียงเชียร์จากวงซอฟต์บอลระดับผู้ใหญ่ที่จัดแข่งในสวนสาธารณะใกล้บ้าน ที่ตอนกลางวันเราไปไต่เครื่องบินปายกันในสนามเด็กเล่นบ้าง เล่นไล่จับกับเด็กคนอื่น ๆ บ้าง

ครั้งที่โดกว่าฉันไม่ถึงสองปี พี่ได้นัยน์ตาอ่อนโยนและจิตใจที่มองด้านดี

จากพ่อ ได้นิสัยหนักแน่นจากแม่ เราสองคนผูกพันแนบแน่นเสมอ ส่วนหนึ่งก็ด้วยใจรักอันแน่วแน่ชนิดยากจะอธิบายซึ่งดูเหมือนพี่ชายจะรู้สึกต่อน้องน้อยตั้งแต่แรกเริ่ม มีรูปเก่าที่ถ่ายร่วมกันทั้งครอบครัวอยู่รูปหนึ่งเป็นรูปขาวดำ เห็นเราสี่คนนั่งเก้าอี้ยาว แม่ยิ้มแย้มขณะคุ้มฉันไว้บนตัก ส่วนพ่อวางมาดเคร่งขรึมภาคภูมิใจ มีเครื่องนุ่งห่ม เราแต่งตัวสวยเหมือนไปโบสถ์หรือไม่ก็งานแต่งงาน ฉันอายุราวแปดเดือน แก้มยุ้ย เห็นชัดว่าแข็งแรงดี นุ่งผ้าอ้อมใส่ชุดขาวรีดเรียบ ท่าทางพร้อมจะเดินหลุดจากวงแขนแม่ ตามองกิ้งก่าเป้งราวกับจะกินเข้าไป ถัดจากฉันคือเครื่องแต่งตัวเรียบร้อย ใส่เสื้อสูท ติดโบเล็ก ๆ ที่คอเสื้อ สีหน้าจริงจัง แม่ตอนนั้นอายุแค่สองขวบเขาก็ฉายแววระวิงรับผิดชอบตามประสาพี่ชายที่ดีแล้ว เขาเหยียดแขนมาหาน้อง กำข้อมือจ้ำม่ำของฉันเป็นเชิงปกป้อง

ตอนถ่ายรูปนั้นครอบครัวเราอาศัยอยู่ที่อีกฟากถนนจากบ้านปู่ย่าในพาร์กเวย์การ์เดินส์อันเป็นโครงการที่อยู่อาศัยราคาย่อมเยาในเขตเซาท์ไซด์ ซึ่งสร้างเป็นอาคารอพาร์ทเมนต์แบบสมัยใหม่ โครงการนี้จัดสร้างเมื่อทศวรรษ 1950 โดยออกแบบให้เป็นสหกรณ์ ตั้งใจบรรเทาปัญหาที่อยู่อาศัยขาดแคลนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สำหรับครอบครัวคนทำงานผิวดำต่อมาสภาพแถวนั้นเสื่อมทรุดลงด้วยความยากจนบวกกับแก๊งอันธพาลอาละวาดรุนแรง กลายเป็นย่านที่พิกัดอันตรายแห่งหนึ่งของเมือง ทว่าก่อนหน้านั้นเนิ่นนานเมื่อครั้งที่ฉันยังเพิ่งหัดเดิน พ่อกับแม่ -- ซึ่งคบหากันตอนเป็นวัยรุ่นและแต่งงานตอนอายุกลาง ๆ ยี่สิบ -- ยอมรับข้อเสนอให้ย้ายลงใต้หลายไมล์มาอยู่ร่วมบ้านกับคุณยายรีอบบีและคุณตาเทอริร์ในย่านที่นำอยู่กว่า

บ้านบนถนนยูคลิดนั้นอยู่กันสองครอบครัวได้หลังคาเดียวซึ่งไม่ใหญ่นัก ดูตามผังบ้านแล้วพื้นที่ชั้นสองคงออกแบบเป็นอพาร์ทเมนต์สี่ห้องเล็ก ๆ ไว้ให้อยู่กันสักคนสองคน แต่เราสี่คนก็หาทางอัดอยู่ในนั้นได้ พ่อกับแม่นอนในห้องนอนที่มีห้องเดียว ส่วนเครื่องกับฉันนอนรวมกันตรงโถงใหญ่ซึ่งฉันเดาว่าคงตั้งใจให้เป็นห้องนั่งเล่น ภายหลังพอเราพี่น้องโตขึ้นมาหน่อย เพอร์เนลล์ ซิลด์ส คุณตาของฉันซึ่งเป็นช่างไม้ที่ใส่ใจและคงมีฝีมือเอาการ

ก็ใช้แผ่นไม้ราคาถูกมากันเป็นฉากชั่วคราวเพื่อแบ่งโถงนั้นให้เป็นพื้นที่กึ่ง ๆ ส่วนตัวสองส่วน แต่ละส่วนใส่ประตูพลาสติกแบบพับเข้าออกได้ พร้อมจัดเป็นพื้นที่เล็ก ๆ ไว้ให้เล่นด้วยกันตรงด้านหน้าซึ่งเราใช้เก็บของเล่นและหนังสือ

ฉันรักห้องตัวเอง ห้องนั้นใหญ่แค่พอวางเตียงเล็กหนึ่งหลังกับโต๊ะแคบ ๆ อีกตัวเท่านั้น ฉันสุขุมตุ๊กตามุน่มนิมทั้งหมดเอาไว้บนเตียงนอน แต่ละคืนก็บรรจงจัดเรียงรายไว้รอบ ๆ หัวนอนให้ดูน่าใจ อีกฟากที่เครื่องนอนก็เหมือนกัน ไม่มีผิด เตียงนอนขาวางชิดผนังกันขนานกับเตียงฉัน ผนังกันห้องเราแสนจะบางจนกลางคืนเรานอนคุยกันได้สบาย ระหว่างคุยก็พลัดกันโยนลูกบอลลงเท้าข้ามไปมาทางช่องว่างขนาดสิบนิ้วระหว่างผนังกับเพดาน

ขณะเดียวกันคุณยายรีบปีกรักษาบ้านส่วนที่ทำงานอยู่เหมือนเป็นอนุสรณ์สถาน เครื่องเรือนหุ้มพลาสติกกันเปื้อนทำให้แข่งขาทันทีโผล่พื้นเสื่อผ้ารู้สึกเย็น ๆ หนึ่งดี ๆ เวลาฉันบังอาจขึ้นไปนั่งบนนั้น ชั้นวางของแน่นไปด้วยรูปปั้นกระเบื้องเคลือบชิ้นเล็กชิ้นน้อยที่ห้ามเราจับต้อง ฉันเคยเอื้อมมือจะแตะตุ๊กตาแก้วที่ปั้นเป็นสุนัขพุดเดิ้ลแสนน่ารักชุดหนึ่ง มีแม่กับลูกน้อยสามตัวดูสะสวยประณีต ครั้นแล้วก็รีบหดมือกลับเพราะกลัวคุณยายโมโหเวลาไม่มีนักเรียนบ้านชั้นล่างจะเงี้ยบกริบ ไม่เคยมีเสียงเปิดโทรทัศน์ไม่เคยได้ยินเสียงวิทยุ ฉันไม่แน่ใจด้วยซ้ำไปว่าคุณยายคุณตาพูดคุยอะไรกันบ้างไหม คุณตามีชื่อเต็มว่า วิลเลียม วิคเตอร์ เทอริรี แต่ไม่รู้เพราะอะไรเราจึงเรียกแค่นามสกุลท่าน คุณตาเทอริรีช่างเงี้ยบเชี้ยบเหมือนเงาท่าทางแปลกไม่เหมือนใคร ท่านใส่สูทสามชิ้นทุกที่ทุกวันและก็ไม่เคยพูดอะไรสักคำ

ฉันชอบคิดว่าชั้นบนกับชั้นล่างเป็นสองจักรวาลอันแตกต่าง ปกครองด้วยความรู้สึกที่ประชันกันอยู่ ชั้นบนเราส่งเสียงกันชนิดไม่อาย เครื่องกับฉันเล่นปาลูกบอลและไล่จับกันไปทั่วบ้าน เราฟันสเปร์ยขัดเงาเฟอร์นิเจอร์เคลือบพื้นทางเดินเพื่อให้ใสดูเงาแวววาวได้เร็วขึ้นและไกลขึ้นจนมักพุ่งชนผนัง เราพี่น้องจับคู่ชกมวยเล่นกันในห้องครัว ใส่สวมสองคู่ที่พอให้เราเป็น

ของขวัญคริสต์มาสพร้อมทั้งสอนเป็นรายตัวว่าจะปล่อยหมัดอย่างไรให้เข้าท่า ตอนคำครอบครัวเราชอบนั่งเล่นเกมกระดานด้วยกัน เล่าเรื่องบ้าง เล่นมุกกันบ้าง บางทีก็เปิดแผ่นวงแจ๊สไฟฟิงกัน เมื่อไหร่คุณยายรีบอบบี ซึ่งอยู่ชั้นล่างรู้สึกว่าจะชักจะมากไป ท่านก็จัดแจ็กกอตสวิทช์ปิดเปิดไฟตรงช่องบันไดที่เข้าร่วมกัน ซึ่งจะเปิดปิดดวงไฟตรงทางเดินชั้นบนของเราด้วย เธอใช้วิธีเปิดปิด ๆ ซ้ำ ๆ เพื่อเตือนอย่างสุภาพให้เราเบาเสียงลงบ้าง

คุณยายรีบอบบีกับคุณตาเทอร์รี่ท่านแก่แล้ว พวกท่านเติบโตมาในยุคสมัยอีกแบบ มีความกังวลสนใจไปอีกอย่าง ท่านพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่พ่อแม่เราไม่เคยพบเคยเห็น สิ่งต่าง ๆ ที่เรากับฉันซึ่งยังเด็กไม่รู้ประสาไม่มีทางนึกออก นี่เป็นคำอธิบายแบบที่แม่ใช้เป็นครั้งคราวถ้าเห็นเรารู้สึกแยเกินไปกับท่าที่หงุดหงิดจากชั้นล่าง ต่อให้เราไม่รู้บริบทของเรื่อง เราก็ถูกสอนให้จดจำไว้ว่า บริบทย่อมมีอยู่ พ่อแม่สอนเราว่าทุกคนบนโลกต่างมีประวัติที่มองไม่เห็นติดตัวมา ซึ่งลำพังข้อนั้นก็สมควรให้เราอะลุ่มอล่วยต่อกันบ้างหลายปีต่อมาฉันถึงได้รู้ว่าคุณยายรีบอบบีเคยยื่นฟ้องมหาวิทยาลัยนอร์ทเวสต์เทิร์นในข้อหาเลือกปฏิบัติ เมื่อปี 1943 ท่านลงทะเบียนเข้าอบรมการขับร้องประสานเสียงที่นั่นแล้วถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าอยู่ในหอพักหญิง กลับถูกแนะนำให้ไปพักที่ห้องแบ่งเช่าในเมืองโดยบอกว่านั้นคือที่พัก “สำหรับคนผิวสี” ส่วนคุณตาเทอร์รี่เคยเป็นพนักงานบริการบนรถไฟผู้นอนประจำเส้นทางสายที่วิ่งเข้าออกชิคาโก แม้รายได้ไม่งามอาชีพนี้ก็ดูน่านับถือพนักงานทั้งหมดมีแต่ผู้ชายผิวดำซึ่งบรรจงแต่งเครื่องแบบประณีตขณะช่วยแบกขนสัมภาระ เสิร์ฟอาหาร และดูแลรับใช้ทั่วไป รวมทั้งขัดรองเท้าให้ผู้โดยสารด้วย

หลายปีหลังเกษียณจากงาน คุณตาเทอร์รี่ยังใช้ชีวิตแบบเป็นทางการไม่มิดพิลิว แต่งตัวเรียบร้อยไร้ที่ติ ไม่มีปากมีเสียง ไม่เคยตามใจตัวเองในทางใด อย่างน้อยก็เท่าที่ฉันเห็น ราวกับท่านปรับตัวด้วยการสละตัวตนส่วนหนึ่งไปเสียแล้ว ฉันเฝ้าดูคุณตาตัดหญ้าที่สนามบ้านเราในฤดูร้อนอันแสนระอุอ้าว ท่านสวมรองเท้าหนังอย่างดีลุลายปีกนก ใส่สายโยงกางเกงสวมหมวกทรงปีกอ่อน พับแขนเสื้อเชิ้ตทรงสุภาพขึ้นอย่างเรียบร้อย คุณตา

ตามใจตัวเองโดยสุบรูหรือวันละหนึ่งมวนถ้วน ๆ และดื่มค็อกเทลเพียงเดือน
ละแก้ว ซึ่งแม้กระทั่งวัยนั้นแล้วท่านก็ได้ปล่อยตัวทอดอารมณ์เหมือนอย่าง
พ่อแม่ฉันเวลาได้จับวิสกี้ผสมโซดาหรือเบียร์ของชิลิตซ์ซึ่งเดือนหนึ่งก็จะ
ดื่มกันสักสองสามครั้ง บางส่วนในใจฉันนี่ก็อยากฟังคุณตาเทอร์รี่พูดบ้าง
ให้ท่านระบายความลับอะไรที่เก็บไว้ออกมา ฉันนึกฝันว่าท่านคงมีเรื่องราว
น่าสนใจสารพัดเกี่ยวกับหลาย ๆ เมืองที่เคยไป ตลอดจนเรื่องคนมั่งมีที่
โดยสารถไฟว่าทำตัวดีหรือไม่ดีอย่างไรกันบ้าง แต่เราไม่ได้ฟังเรื่องใด ๆ
ไม่รู้จะทำไม่ว่าท่านจึงไม่เคยเล่าเลย

ปีนอายุราว ๆ สี่ขวบ ตอนที่ตัดสินใจว่าตัวเองอยากเรียนเปียโน เครื่อง
ซึ่งตอนนั้นอยู่เกรดหนึ่งลงไปหัดเล่นเปียโนออฟโรท² ของคุณยายรอบปี
ทุกสัปดาห์แล้วและก็กลับมาแบบรอดปลอดภัย ฉันคิดว่าตัวเองพร้อมแล้ว
สำหรับเปียโน บักใจเชื่อเลยทีเดียวว่าฉันเรียนมาแล้ว ผ่านกระบวนการ
ชิมชั๊บทางหูโดยตรงตลอดเวลาที่ได้ยินเสียงเด็กอื่นหัดเล่นเพลงนั้นเพลงนี้
นั่นเอง เสียงดนตรีอยู่ในหัวฉันแล้ว ฉันแค่อยากลงไปอวดฝีมือให้คุณยาย
ผู้ซึ่งมองดูเหมือนว่าฉันเป็นเด็กมีพรสวรรค์แค่ไหน ไม่ต้องพยายามก็เป็นนักเรียน
ชั้นเยี่ยมของท่านได้

เปียโนของคุณยายรอบปีตั้งอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็ก ๆ ด้านหลังของ
ตัวบ้าน ติดกับหน้าต่างบานที่แลเห็นสนามหลังบ้าน มุมหนึ่งวางไม้กระดาน
ประดับ อีกมุมวางโต๊ะพับไว้ให้นักเรียนใช้กรอกใบงานดนตรี ระหว่างสอน
คุณยายจะนั่งหลังตรงในเก้าอี้ทำแขนบวมพนักสูง ใช้นิ้วเดียวเคาะจังหวะ
ระหว่างเอียงคอตั้งใจฟังแต่ละจุดที่ผิดเพี้ยน ฉันกลัวคุณยายไหม ก็ไม่เชิง
แต่รู้สึกหวั่น ๆ ใจอยู่ ท่านเป็นตัวแทนอำนาจอันเคร่งครัดชนิดที่ฉันยังไม่เคย

² Upright Piano เปียโนทรงสูงกินพื้นที่น้อย สายเสียงซึ่งแนวดิ่ง ต่างจากแกรนด์เปียโนที่
ซึ่งสายเสียงแนวนอนทำให้รูปทรงเปียโนกว้างออก กินพื้นที่มากกว่า

เจอที่ไหน ท่านเรียกร้องความเป็นเลิศจากเด็กทุกคนซึ่งนั่งเรียนเปียโนกับท่าน
ฉันเห็นคุณยายร็อบบีเป็นคนสำคัญที่ต้องทำให้ท่านยอมรับ หรือไม่ก็อาจจะ
อยากหาทางเอาชนะ รู้สึกเหมือนมีบางอย่างต้องพิสูจน์ตัวเองกับท่านเสมอ

ไปเรียนครั้งแรกฉันยังตัวเล็กจนนั่งห้อยขาบนเก้าอี้เปียโน เหยียบพื้น
ไม่ถึง คุณยายร็อบบีให้สมุดฝึกหัดดนตรีเบื้องต้นประจำตัวซึ่งฉันเห็นแล้ว
ตื่นเต้น แล้วจึงสอนวิธีวางมือบนคีย์เปียโนให้ถูกต้อง

“เอาละ ตั้งใจฟังสิ” ท่านดูฉันตั้งแต่ยังไม่ทันเริ่มเรียน “หาโน้ต C
กลางนะ”

ตอนยังตัวเล็ก ๆ คุณจะรู้สึกเหมือนเปียโนหลังหนึ่งมีคีย์เป็นพัน ๆ คุณ
จะจ้องคีย์สีขาวสีดำซึ่งแผ่กว้างไกลเกินสองแขนน้อย ๆ เอื้อมถึง ไม่นาน
ฉันก็เรียนรู้ว่าโน้ต C กลางคือจุดยึดโยง เป็นเส้นแบ่งแดนระหว่างมือซ้าย
กับมือขวา ระหว่างเสียงแหลมสูงกับเสียงทุ้มต่ำ ถ้าหากวางนิ้วโป้งบนโน้ต
C กลางได้ถูกต้องอย่างอื่นก็จะเข้าที่เข้าทางไปเอง คีย์เปียโนของคุณยาย
มีสีล้นรูปทรงต่างกันนิดหน่อย บางตำแหน่งผิวเงาข้างก็แตกบิ่นเล็กน้อย
ตามกาลเวลา สภาพจึงดูคล้ายปากที่ฟันไม่ค่อยดี โชคช่วยที่มุมหนึ่งของ
คีย์ C กลางแหงไปทิ้งมุมขนาดพอ ๆ กับเล็บมือฉัน ทำให้ฉันวางนิ้ว
ตรงกลางได้ถูกทุกครั้ง

ปรากฏว่าฉันชอบเปียโนหลังนั้น เวลานั่งเรียนรู้สึกสบายใจคล้ายว่า
ฉันเกิดมาเพื่อทำสิ่งนี้ ตระกูลฉันมีนักดนตรีและคนรักดนตรีเยอะแยะ
โดยเฉพาะทางฝั่งแม่ ฉันมีลุงคนหนึ่งเล่นดนตรีเป็นอาชีพ ป๊า ๆ หลายคน
เป็นนักร้องประสานเสียงในโบสถ์ มีคุณยายร็อบบีซึ่งนอกจากกำกับวง
ขับร้องเพลงสวดและสอนเปียโนแล้วยังจัดกิจกรรมที่เรียกว่าโอเปอเรตตา
เวิร์กชอป คือโครงการฝึกสอนละครเพลงให้เด็ก ๆ โดยเก็บเงินน้อยนิด
ซึ่งทุกเช้าวันเสาร์ใคร่กับฉันจะไปร่วมด้วยในชั้นใต้ถุนโบสถ์ที่ท่านสอน ทว่า
ศูนย์รวมดนตรีของตระกูลฉันก็คือคุณตาซีลด์ส์ คนที่เป็นช่างไม้และก็เป็น
น้องชายของคุณยายร็อบบีด้วย คุณตาเป็นคนมีพุง อารมณ์ดี หัวเราะได้
บ้านเทิงใจ ไว้เคราซึ่งแซมสีขาวประปรายเป็นกระเซิง ตอนฉันยังเล็กมาก
บ้านท่านเคยอยู่ในเขตเวสต์ไซด์ของเมือง เคื่อกับฉันก็เลยเรียกท่านว่า

คุณตาเวสต์ไซด์ แต่พอท่านย้ายมาอยู่ใกล้บ้านเราปีเดียวกับที่ฉันเริ่มเรียนเปียโน เราจึงเปลี่ยนชื่อให้ใหม่เหมาะกว่าเดิมว่าคุณตาเซาท์ไซด์

คุณตาเซาท์ไซด์แยกทางกับคุณยายแท้ ๆ ของฉันมาหลายสิบปีแล้ว ตั้งแต่ตอนแม่ฉันเป็นวัยรุ่น ท่านอยู่กับป้าแคโรลีนพี่สาวคนโตและน้ำสตีฟ น้องชายคนสุดท้ายของแม่ ห่างบ้านเราไปแค่สองช่วงตึก บ้านนั้นเป็นบ้านชั้นเดียวน่าสบายซึ่งคุณตาเดินสายไฟจนทั่ว ติดลำโพงทุกห้องเอาไว้ฟังเพลง รวมทั้งห้องน้ำด้วย ในห้องกินอาหารท่านบรรจุต่อซันวางชุดใหญ่ไว้วางอุปกรณ์เครื่องเสียงซึ่งโดยมากซื้อหาจากร้านขายของมือสอง คุณตามีเครื่องเล่นแผ่นเสียงซึ่งดูไม่เข้ากันเลยสองเครื่องกับเครื่องเล่นเทปม้วนใหญ่เก่าโทรมเครื่องหนึ่งพร้อมแผ่นเสียงที่ท่านสะสมมานานอัดแน่นเต็มชั้น

โลกนี้มีอะไรมากมายที่คุณตาเซาท์ไซด์ไม่ไว้ใจ ท่านเป็นคนหัวเก่าขานานแท้ที่เชื่อทฤษฎีสมคบคิด ท่านไม่ไว้ใจหมอฟันซึ่งทำให้ในปากแกไม่เหลือฟันแท้เลย คุณตาไม่ไว้ใจตำรวจและก็ได้ไว้ใจคนผิวขาวเสมอไปด้วยเช่นกัน เพราะท่านเป็นหลานของทาสในรัฐจอร์เจีย ซึ่งตอนเด็ก ๆ เติบโตมาในรัฐแอละแบมาในยุคของกฎหมายจิมโครว์³ ก่อนจะย้ายขึ้นเหนือมาอยู่ชิคาโกในทศวรรษ 1920 พอมีลูกเองคุณตาก็เพียรดูแลลูก ๆ ให้ปลอดภัย ชูลูกให้กลัวด้วยเรื่องจริงบ้างเรื่องคิดเอาเองบ้างว่าอาจเกิดอะไรขึ้นกับเด็กผิวดำซึ่งผลออกไปอยู่ผิดที่ผิดทาง อบรมสั่งสอนให้หลีกเลี่ยงตำรวจ

ดูเหมือนว่าดนตรีคือยาแก้โรควิตกกังวลของคุณตา เป็นช่องทางให้ผ่อนคลายเต็มทีจนเบียดความกังวลออกไป เวลาได้ค่าแรงจากงานช่างไม้บางที่ท่านก็ควักเงินซื้ออัลบั้มเพลงชุดใหม่ให้ตัวเอง คุณตาเซาท์ไซด์ชอบจัดเลี้ยงสังสรรค์ในครอบครัวเป็นประจำ ทำให้ทุกคนต้องตะเบ็งเสียงจนดังพอจะกลบเพลงอะไรก็ตามที่ท่านเปิดอยู่ ที่ดั่งล้นบ้านอยู่ตลอด เราฉลองงานสำคัญ ๆ ส่วนใหญ่ในชีวิตกันที่บ้านของคุณตานั่นเอง ซึ่งแปลว่าตลอดหลายปีนั้นเราแกะห่อของขวัญคริสต์มาสขณะฟังเพลงเอลลา ฟิตซ์เจอร์อัลด์

³ Jim Crow กฎหมายแบ่งแยกสีผิวในภูมิภาคทางตอนใต้ของอเมริกาช่วงปลายศตวรรษที่ 19 - ต้นศตวรรษที่ 20

เปาเทียนบนวันเกิดระหว่างฟังเสียงโคลทอน แม่ฉันเล่าว่าสมัยหนุ่ม ๆ คุณตาชอบกรอกเพลงแจ๊สใส่หูลูก ๆ ทั้งเจ็ดโดยมักเปิดแผ่นเสียงดังสุดขีด ปลุกทุกคนตอนรุ่งสาง

นิสัยรักดนตรีของคุณตาเขาที่ไซต์แพร์เชื้อถึงลูกหลาน พอท่านย้ายมา อยู่ใกล้บ้านเราฉันก็ชอบไปขลุ่ยที่บ้านท่านตลอดปาย สุ่มหยิบแผ่นเสียง จากหิ้งมาเปิดฟัง ซึ่งแต่ละแผ่นเป็นเหมือนการผจญภัยอันเต็มอารมณ์ แม้ ฉันยังเล็กคุณตาก็ไม่ได้ห้ามหยิบห้ามจับอะไรเลย ต่อมาท่านซื้ออัลบั้มเพลง ชุดแรกให้ฉัน คือชุด *Talking Book* ของสตีวี วันเดอร์ ซึ่งฉันเก็บเอาไว้ ที่บ้านนั้นบนชั้นพิเศษที่ท่านจัดไว้ให้วางแผ่นเสียงที่ฉันโปรดปราน ถ้าฉันหิว คุณตาจะปั้นนมสดหรือไม้ก๋วยเตี๋ยวให้กินระหว่างฟังเพลงที่เธอเรา หรือ ไม้สัสน หรือบิลลีซับริ่ง ฉันว่าคุณตาเขาที่ไซต์ยิ่งใหญ่เหมือนสวรรค์ แล้ว ตามภาพที่ฉันนึกไว้ บนสวรรค์จะต้องมีเพลงแจ๊สให้ฟังเสมอ

บ้าน ฉันยังพยายาม
เขียนตัวเองให้ก้าวหน้าใน
การเล่นดนตรีต่อไป ฉันจับ
สเกลได้ไว เรื่องซิมซับริ่ง
ผ่านหูคงจะจริง แล้วฉันก็ขยัน
ทำแบบฝึกหัดอ่านโน้ตที่คุณยาย

ร็อบบี้ให้มา ความที่บ้านเราไม่มีเปียโนฉันจึงต้องลงไปอาศัยซ้อมกับเปียโน
ของท่านหลังจากรอจนไม่มีนักเรียนแล้ว โดยมักลากแม่ไปเป็นเพื่อนนั่งฟัง
ฉันเล่นที่เก้าอี้บนνωมตัวนั้น ฉันหัดเล่นเพลงในตำราเปียโนได้เพลงหนึ่ง
จากนั้นก็อีกเพลง ฉันอาจไม่ได้เก่งกว่านักเรียนคนอื่น ไม่ได้มุ่งมั่นน้อยกว่า
แต่ฉันชอบฟังซิมซับริ่ง การเรียนรู้ซิมซับริ่งมีมนต์วิเศษสำหรับฉัน มันปลุก
ให้ฉันรู้สึกพอออกพอใจตื่นตัว อีกอย่างหนึ่งคือฉันสามารถจับสังเกตความ
เชื่อมโยงอันเรียบง่ายน่าปลื้มระหว่างระยะเวลาที่ฉันฝึกซ้อมกับความคืบหน้า

“
ฉันชอบฟังซิมซับริ่ง
การเรียนรู้ซิมซับริ่งมีมนต์วิเศษ
สำหรับฉัน
”

ของตัวเอง ฉันยังรู้สึกถึงบางอย่างในตัวคุณยายรีอบบีด้วย แม้ท่านจะฝังความรู้สึกไว้ลึกจนดูไม่ค่อยออกว่าพอใจ แต่ก็ยังพอจับได้ว่าท่านรู้สึกเบิกบานสบายใจเวลาฟังฉันเล่นได้ไม่สะดุดรวดเร็วทั้งเพลง เวลาที่มือขาฉันเล่นทำนองได้แม่นยำเมื่อซำเล่นคอรัทถูกต้อง ฉันแอบเห็นทางหางตาของคุณยายแยมปากนิคหนึ่ง นิ้วที่เคาะจังหวะอยู่ตึ่งแรงขึ้นเล็กน้อย

จะเรียกว่าระยะนี้เป็นเหมือนช่วงฮันนีมูนของเราก็ได้ คงเป็นไปได้ว่าคุณยายรีอบบีกับฉันอาจขึ้นมีนกันเช่นนี้ต่อไปถ้าหากฉันลดความอยากรู้ อยากเห็นและเพิ่มความเคารพต่อวิธีสอนเปียโนของท่าน แต่ตำราดนตรีช่างหนานัก บวกกับฉันเล่นเพลงเบื่องตันไม่กี่เพลงได้ไม่กี่ท่อนหน้าเร็วพอทำให้ฉันเริ่มใจร้อนแอบเปิดดูบทเรียนล่องหน้าซึ่งไม่ใช่เพียงไม่กี่หน้า แต่ล่องหน้าไปอีกไกลเลยทีเดียว สำนวจชื่อเพลงต่าง ๆ ที่เล่นยากกว่าแล้วเริ่มซ้อมเล่นเพลงพวกนั้นเล่นเรื่อยเปื่อยตอนฝึกมือ ทว่าเมื่อฉันภูมิใจจວວດຜີມີ ເລ່ນເພລງຍາກຈາກຈຸ່ງທ້າຍ ຯ ເລ່ມໃຫ້ຄຸ່ນຍາຍຟັງທ່ານຄືບໂມໂຫິ່ນຂຶ້ນມາ ກໍຮາບຄວາມສໍາເລັດຂອງຂັ້ນດ້ວຍຄໍາວ່າ “ຣາຕຣີສວັສດີ!” ທີ່ໂຟລ່ງອອກມາອ່າຍມຸ່ງຮ້າຍ ຫມາຍຂວັດູ ຂັ້ນໂດນດູແບບດຶຍວັດູບທີ່ນັກເຮືອນຫລາຍຮາຍກ່ອນຮ້ານນັ້ນເຄຍໂດນຂັ້ນແຕ່ພາຍາຍາມເຮືອນຮູ້ໃຫ້ເຮັວຂຶ້ນຫລາຍຂຶ້ນ ແຕ່ຄຸ່ນຍາຍຄືບມອ່ງວ່າຂັ້ນຫຣຍດັກຫລັງຂັດເປັນຄວາມຜິດຮ້າຍແຮງ ທ່ານໂມ່ປະທັບໃຈເລຍແມ່ແຕ່ນັດດຶຍວ

ฉันเองก็ใช้ว่าจะยอมอ่อนข้อ ฉันเป็นเด็กประเภทที่ถามแล้วชอบฟังคำตอบเป็นขึ้นเป็นอัน ชอบได้คำตอบซึ่งมีเหตุผลบางอย่างอธิบายให้หายคาใจ ฉันเป็นเด็กหัวหมอที่โน้มเอียงไปในทางชอบใช้อำนาจ ดังที่พี่ชายซึ่งมักโดนฉันไล่ออกจากพื้นที่เล่นของเรายืนยันได้ เวลาฉันคิดว่าโอเคอะไรสักอย่างของตัวเองดีแล้วก็จะไม่ชอบให้ใครมาห้าม ด้วยเหตุนี้เองสุดท้ายคุณยายกับฉันจึงปะทะคารมกัน เพราะเราต่างใจร้อนและไม่ยอมแพ้ใครกันทั้งคู่

“คุณยายโมโหได้ยังไงกันคะที่หนูอยากเรียนเพลงใหม่”

“ก็เธอยังไม่พร้อมไง ใครเขาเล่นเปียโนแบบนั้นกัน”

“แต่หนูพร้อมนี่คะ หนูแค่เล่นไปเลย”

“เขาไม่ทำแบบนั้นกันหรอก”

“แต่ว่า ทำไม่ ละคะ”

การเรียนเปียโนกลายเป็นเรื่องใหญ่และยากเย็น โดยมากก็เพราะฉันไม่ยอมทำตามวิธีการที่กำหนดไว้ ส่วนคุณยายร็อบบี้ก็ไม่ยอมมองข้อดีของการที่ฉันเล่นกับตำราสอนเพลงของท่านตามใจชอบ ฉันจำได้ว่าเราวนเวียนอยู่ในสภาพนี้สัปดาห์แล้วสัปดาห์เล่า ฉันหัวแข็งไม่ยอมใคร ท่านก็เหมือนกัน ฉันมีมุมมองแบบหนึ่ง ท่านก็มีของท่านอีกแบบ ท่ามกลางความขัดแย้ง ฉันยังคงเล่นเปียโนและคุณยายก็ยังคอยฟังพร้อมทั้งตีให้แก้ไขไม่ขาดปาก ฉันไม่ค่อยยอมรับว่าท่านช่วยให้ฉันเล่นเก่งขึ้น ท่านก็ไม่ค่อยยอมรับว่าฉันเล่นดีขึ้น แต่การเรียนการสอนก็ยังดำเนินต่อไป

ที่บ้านชั้นบน พ่อแม่และเคิร์กเห็นว่าเรื่องทั้งหมดช่างตลกเอามาก ๆ ต่างหัวเราะกันไม่หยุดเมื่อตอนนั่งโต๊ะกินมื้อเย็นแล้วฉันเล่าเรื่องตัวเองต่อปากต่อคำกับคุณยายร็อบบี้แบบยังจูนไม่หาย พลังกินสปาเกตตีกับลูกชิ้นไปด้วย เคิร์กเองไม่มีปัญหาอะไรกับคุณยายเลย เนื่องจากเป็นเด็กว่าเริงและพร้อมทำตามกฎเกณฑ์ เขาจึงเป็นนักเรียนเปียโนที่ปลุกฝังได้ตามกรอบ ส่วนพ่อแม่ก็ดูไม่ได้เห็นใจที่ฉันโมโห แต่ก็ไม่ได้เข้าข้างคุณยาย โดยทั่วไปพ่อแม่ฉันไม่ก้าวภายในเรื่องอื่นนอกเหนือจากการเรียน ท่านคาดหวังตั้งแต่ต้นว่าพี่ชายกับฉันควรจัดการธุระของตัวเองให้ได้ ดูเหมือนพวกท่านมองว่าหน้าที่หลักของตนคือรับฟังและช่วยสนับสนุนเราตามที่จำเป็นแค่ภายในขอบเขตบ้าน และพ่อแม่บ้านอื่นอาจดูว่าลูกที่โหยงกับผู้ใหญ่แบบที่ฉันทำ แต่พ่อแม่ฉันก็ไม่ว่าอะไรเหมือนกัน แม่เคยอยู่กับคุณยายร็อบบี้มาเป็นช่วง ๆ ตั้งแต่แม่อายุประมาณสิบหก เคยปฏิบัติตามกฎอันลึกลับยากจะเข้าใจข้อที่ป่าคนี่วางไว้ และอาจเป็นไปได้ว่าท่านแอบพอใจที่เห็นฉันทำทนายอำนาจของคุณยาย เดียวนี้พอนึกย้อนถึงเรื่องนั้นแล้วฉันคิดว่าพ่อแม่คงชื่นชมที่ฉันใจกล้า ซึ่งฉันก็ตั้งใจที่เป็นแบบนั้น ท่านอยากรักษาไฟในตัวฉันเอาไว้นั่นเอง

. . .

คุณยายรีอบปีจัดงานแสดงดนตรีประจำปีอย่างหรูหราให้นักเรียนได้แสดงสดต่อหน้าผู้ชม ถึงวันนี้ฉันก็ยังไม่มั่นใจว่าท่านจัดการได้อย่างไร ทว่าท่านก็ได้ติดต่อหอประชุมที่มหาวิทยาลัยรัฐสเวดตีในย่านกลางเมืองชิคาโก ขอจัดงานแสดงดนตรีในอาคารหินโอ้อาบนถนนมิชิแกน ใกล้เคียงกับตรงที่วงชิคาโกซิมโฟนีออร์เคสตราแสดงเลยทีเดียว แต่คิดว่าจะไปที่นั่นฉันก็ประสพทมิแล้ว อพาร์ทเมนต์เรอบนถนนยูคลิดอยู่ห่างไปทางใต้ประมาณเก้าไมล์จากย่านชิคาโกคลับ ซึ่งฉันรู้สึกว่ารวดตึงกระฟ้าแวววาวและทางเดินคนแน่น ๆ ช่างเป็นคนละโลก ครอบครัวย้ายเข้าไปแถวกลางเมืองกันแค่ปีละไม่กี่หนเพื่อไปชมสถาบันศิลปะหรือดูละคร เราสี่คนเดินทางเหมือนนักบินอวกาศในแคปซูล นั่นก็คือรถบิวอิคของพ่อ

พ่อฉันขอขบหาข้ออ้างให้ได้ซักรถ ท่านทุ่มเทจิตใจให้รถของตัวเองคือรถบิวอิค อีเล็คตร้า 225 สองประตูสีบรอนซ์ ซึ่งพ่อชอบเรียกอย่างภาคภูมิใจว่า “เจ้าสองร้อยยี่สิบห้า” (the Deuce and a Quarter) ท่านขยันล้างเคลือบเงาและบำรุงรักษาตามกำหนดอย่างเคร่งครัด ซักรถไปถายน้ำมันเครื่องและเปลี่ยนยางที่สึกเขี้ยวสแบบเดียวกับที่แม่ชอบเราลูก ๆ ไปให้กุมารแพทย์ตรวจสุขภาพ เราก็รักเจ้าสองร้อยยี่สิบห้าเหมือนกัน รถคันนี้มีรูปทรงปราดเปรียวลงตัวและช่วงไฟท้ายแคบทำให้ดูเท่ล้ำยุค ภายในรถกว้างขวางจนทำให้รู้สึกเหมือนเป็นบ้าน ฉันยืนในรถโดยใช้มือยันพาดานหุ้มผ้าไว้ยังได้ สมัยโน้นยังไม่บังคับให้คาดเข็มขัดนิรภัย ส่วนใหญ่เวลานั่งรถกันแค่รักกับฉันจึงยุกยิกและส่งเสียงอยู่ที่เบาะหลัง ไน่ม่วงทอนบนข้ามไปเบาะหน้าเวลาเราอยากคุยกับพ่อแม่ บ่อยครั้งฉันชอบเข่งตัวเอาคางไปวางไว้บนพนักเบาะคนขับเพื่อให้เบาะหน้าตัวเองชิดกับหน้าพ่อ เราจะได้เห็นวิวเดียวกัน

รถคันนี้มอบความสนิทแนบแน่นอีกรูปแบบหนึ่งให้ครอบครัวฉัน เราได้พูดได้คุยกันไประหว่างเดินทาง ตกค่ำหลังกินมื้อเย็นเสร็จแล้วบางทีก็เร่กับฉันก็อ่อนให้พ่อพาเราออกไปนั่งรถเล่น ในคืนฤดูร้อนเราจะมุ่งหน้าไปหาความเปลี่ยวเปลี่ยวกันที่โรงหนังกลางแปลงแบบเอารถเข้าไปจอดชม ซึ่ง

ต้องขับไปทางตะวันตกเฉียงใต้จากแถวบ้านเราเพื่อชมภาพยนตร์ชุด Planet of the Apes พ่อขับรถภูมิดิไปหาที่จอดรถชมตอนโพล์เพล้ แม่แจกอาหารเย็นคือไก่ทอดกับมันฝรั่งทอดซึ่งเอามาจากบ้าน เครื่อกับฉันทวางบนตักหยิบกินกันตรงเบาะหลัง คอยระวังไม่เผลอเข็ดมือกับเบาะรถ ต้องเข็ดกับกระดาษเข็ดปาก

อีกหลายปีกว่าฉันจะเข้าใจแจ่มแจ้งว่าการขับรถสำคัญกับพ่ออย่างไร ตอนเด็ก ๆ ฉันแค่พอจะรับรู้ได้ว่าพ่อรู้สึกอิสรเสรีหลังพวงมาลัยรถ รู้สึกพอใจที่ได้ยินเครื่องยนต์เดินเรียบและล้อรถสมดุลที่ยังตรงส่งเสียงครางเบา ๆ อยู่ใต้เท้า พ่ออายุราวสามสิบตอนที่หมอบอกว่าอาการที่พ่อเริ่มรู้สึกว่าเขาข้างหนึ่งอ่อนเปลี้ยแบบแปลก ๆ นั้นเป็นเพียงช่วงเริ่มต้นภาวะเสื่อมถอยซึ่งอาจยืดเยื้อและเจ็บปวดจนค่อย ๆ ใช้การไม่ได้ หมอบอกว่าความเสี่ยงก็คือสักวันหนึ่งพ่อจะเดินไม่ได้เลยเนื่องจากเส้นประสาทในสมองและเส้นประสาทไขสันหลังไม่มีปลอกหุ้มตามปกติ ฉันไม่รู้วันเวลาแน่ชัดแต่ดูเหมือนว่ารถคันนี้เข้ามาในชีวิตพ่อราว ๆ ช่วงเดียวกันกับโรคปลอกประสาทเสื่อมแข็ง และถึงแม้พ่อไม่เคยพูดออกมา รถคันนี้ก็ย่อมทำให้ท่านพ่อจะอุ่นใจบ้างในทางอ้อม

ทั้งพ่อและแม่ต่างไม่ได้หมกมุ่นนักกับคำวินิจฉัยัยโรคเช่นนั้น ยิ่งอีกหลายสิบปีกว่าจะถึงวันที่เราแค่เสิร์ชหาในกูเกิลก็เจอข้อมูลเยอะเยาะน่าเวียนหัว ทั้งตาราง สถิติ และคำอธิบายทางการแพทย์ซึ่งอาจให้หรือไม่ก็ทำลายความหวัง ถึงอย่างไรฉันก็สงสัยอยู่ดีว่าพ่ออยากรู้หรือเปล่า แม้พ่อเติบโตขึ้นมาในโบสถ์ท่านก็คงไม่สวดภาวนาให้พระเจ้าช่วยต่อชีวิตของท่าน พ่อคงไม่เสาะหาการรักษาแบบทางเลือกหรือตามหาปรมาจารย์หรือว่าโหราจารย์เนียน ๆ บางตัวหрок ครอบครัวยุคเรตินี่สมัยมานานเรื่องปิดกันข่าวร้ายเราพยายามลืมหุบจะทันทีที่ได้ยินได้ฟังเรื่องไม่ดี ไม่มีใครรู้ว่าพ่อรู้สึกแ่มานานแค่ไหนก่อนจะไปหาหมอครั้งแรก แต่ฉันเดาว่าถ้าไม่หลายปีก็คงหลายเดือนมาแล้ว พ่อไม่ชอบไปหาหมอเลย ท่านไม่ใช่คนช่างบ่น เป็นคนประเภทน้อมรับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเพียงแต่เดินหน้าต่อไปเท่านั้น

ฉันจำได้แค่ว่าวันที่ตัวเองแสดงเดี่ยวเปียโนครั้งสำคัญพ่อก็เดินกะเผลก

แล้ว ทำซ้ำยก้าวไม่ทันทำขวา ความทรงจำทั้งหมดทั้งมวลเกี่ยวกับพ่อจะ
รวมถึงสัญชาตญาณที่สื่อความพิการของท่านอยู่เสมอ แม้เราต่างยังไม่เต็มใจ
จะใช้คำนั้น ตอนนั้นฉันรู้เพียงว่าพ่อฉันเคลื่อนไหวช้ากว่าพ่อเพื่อน ๆ
นิดหน่อย บางครั้งฉันเห็นพ่อหยุดนิ่งก่อนก้าวขาขึ้นบันได คล้ายกับต้อง
ข้อมคิดไว้ก่อนพยายามทำจริง เวลาพวกเราไปซื้อป๊อปปิ้งตามห้าง พ่อขอ
บักหลักบนม้านั่ง พ่อใจจะนั่งเฝ้าดูข่าวของหรือแอบปีบอระหว่งคนอื่น
ไปเตร็ดเตร่กันตามสบาย

ขณะรถบิวคิคันนั้นแล่นเข้าไปย่านกลางเมืองเพื่อร่วมแสดงเปียโน
ฉันนั่งเบาะหลัง ถักผมเปีย ใส่ชุดสวยพร้อมรองเท้าหนังมันวับ เกิดอาการ
ตึ๊งก๊วเป็นครั้งแรกในชีวิต ฉันกังวลเรื่องจะขึ้นเวทีที่แสดงแม้ว่าเตรียม
ฝึกซ้อมเพลงที่จะแสดงมาที่บ้านอย่างเต็มที่แล้ว เครื่อกก็ใส่สูทเตรียมตัว
แสดงเพลงของเขาเหมือนกัน แต่เขาไม่ห่วงเรื่องที่จะต้องขึ้นเวทีแสดงเลย
อันที่จริงเขาหลับสนิทไม่รู้เนื้อรู้ตัวอยู่ตรงเบาะหลังนั่นเอง ปากอ้ากว้าง
สีหน้าเปี่ยมสุขไร้กังวล นี่แหละครื่อก ฉันชื่นชมพี่ชายมาตลอดชีวิตที่เป็น
คนง่าย ๆ ตอนนั้นเขาเล่นอยู่ในลีกบิตดีบาสเกตบอลที่มีเกมแข่งขันทุก
สุดสัปดาห์ ซึ่งเห็นชัด ๆ ว่ามันช่วยฝึกประสาทเขาให้ชินกับการแสดงแล้ว

พอมักเลือกที่จอดรถให้ใกล้จุดหมายที่สุดเท่าที่ทำได้ ยอมจ่ายค่า
จอดรถเพิ่มเพื่อลดระยะทางที่ตัวท่านต้องเดินกะเผลกไป วันนั้นเราขับไปถึง
มหาวิทยาลัยรูสเวลต์โดยไม่มีปัญหาอะไรแล้วตรงรี่ขึ้นไปยังบริเวณที่คุณคล้าย
ห้องโถงเพดานสูงใหญ่โตซึ่งใช้จัดแสดงดนตรี เข้าไปแล้วฉันรู้สึกตัวเล็กจิ๋ว
ห้องนั้นมีหน้าต่างสวยงามสูงจากพื้นจรดเพดาน มองออกไปเห็นสนามหญ้า
กว้างขวางของสวนแกรนด์พาร์ก เลยจากนั้นก็แลเห็นยอดคลื่นขาว ๆ ของ
ทะเลสาบมิชิแกน มีแถวเก้าอี้สีเทาอ่อนเรียงเป็นระเบียบเรียบร้อย เด็ก ๆ
ทำทางเดิน ๆ และบรรดาพ่อแม่ที่รอชมการแสดงทยอยมานั่งกันจนเต็ม
ด้านหน้าบนเวทีซึ่งยกสูงมีแกรนด์เปียโนขนาดเล็กสองตัวแรกที่ฉันเคยเห็น
ฝาไม้เนื้อแข็งใหญ่โตด้านบนของเปียโนกางเปิดคล้ายปีกนกสีดำ คุณยาย
ร็อบบี้อยู่ที่นั่นแล้ว ท่านยุ่งุ่นวายไม่ได้หยุดในชุดกระโปรงลายดอกไม้
สะสวยราวกับชุดสาวงามในงานเลี้ยง ทว่าเป็นสาวงามวัยกลางคน คอย

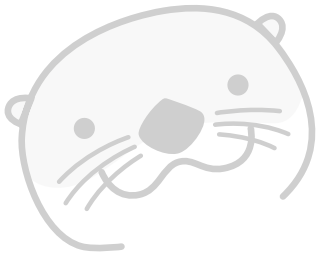
ตรวจดูให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนมาพร้อมซีดีเพลงในมือ พอได้เวลาเริ่มแสดงท่านก็ส่งสัญญาณให้ทั้งห้องเงียบเสียง

ฉันจำไม่ได้ว่าวันนั้นใครเล่นก่อนหลังอย่างไร รู้แต่ว่าพอถึงคราวตัวเองแสดงฉันก็ลุกขึ้นจากที่นั่ง เดินวงทำให้ดีที่สุดไปยังหน้าห้อง ขึ้นบันไดไปบนเวทีแล้วหาที่นั่งตรงแกรนด์เปียโนเล็กเงาวับหลังหนึ่ง ความจริงคือฉันพร้อมจะแสดง ถึงจะรู้ว่าเดี๋ยวก่อนคุณยายรอบปีข้างซีโมโหและไม่ยืดหยุ่น แต่ฉันก็ได้ซึมซับความเคร่งครัดนั้นเข้ามาในตัว ฉันจำเพลงที่จะแสดงได้ดีเสียจนแทบไม่ต้องนึกเลย แค่ต้องเริ่มขยับนิ้วเท่านั้น

ทว่ามีปัญหาอย่างหนึ่งซึ่งฉันค้นพบในเสี้ยววินาทีที่จะวางนิ้วเล็ก ๆ ของตัวเองลงบนคีย์ เรื่องของเรื่องก็คือฉันนั่งอยู่หน้าเปียโนที่สมบูรณ์พร้อมสะอาดเอี่ยมไร้ฝุ่นจับ ปรับเส้นลวดข้างในไว้แม่นยำ ลิมคีย์แปดสิบแปดคีย์ เรียงรายราวแถบริบบิ้นขาวดำไร้ตำหนิ ปัญหาคือฉันไม่คุ้นกับของไร้ตำหนิ อันที่จริงฉันไม่เคยเจอมาก่อนเลยสักครั้งในชีวิต ประสบการณ์เรื่องเปียโนทั้งหมดที่ฉันมีได้มาจากห้องเรียนดนตรีเล็ก ๆ ในบ้านชั้นล่างของคุณยายรอบปีซึ่งวางไม้กระถางประดับตามมีตามเกิดและเห็นวิวพื้น ๆ ของสนามหลังบ้าน เครื่องดนตรีชิ้นเดียวที่ฉันเคยเล่นคือเปียโนตั้งพื้นซึ่งห่างไกลความสมบูรณ์แบบหลังนั้น ลิมคีย์สี่ออกเหลือง ๆ ประติดประต่อกันดูไม่มีราคา และคีย์ C กลางบันกะเทาะ นั่นแหละเปียโนในความรู้สึกของฉัน เช่นเดียวกับความรู้สึกที่ฉันมีต่อละแวกบ้านของฉัน พ่อของฉัน ชีวิตของฉัน นั่นคือทั้งหมดแล้วที่ฉันรู้จัก

ตอนนี้ฉันพลันรู้สึกตัวว่าสายตาผู้ชมต่างจับจ้องมองมา ขณะที่ฉันเองเพ่งมองคีย์เปียโนเงางามแล้วเจอแต่คีย์ที่เหมือน ๆ กันไปหมด นึกไม่ออกว่าจะวางมือตรงไหนดี ฉันรู้สึกคอติดตัน ใจเต้นตึกตัก หันมองไปทางผู้ชมพยายามไม่แสดงอาการตื่นตระหนก อยากมองหน้าแม่ให้อุ่นใจ ทว่าฉันกลับแลเห็นร่างใครคนหนึ่งลุกจากที่นั่งแถวหน้าแล้วค่อย ๆ เคลื่อนตัวมาทางฉัน เป็นคุณยายรอบปีนั่นเอง ถึงตอนนั้นเราเถียงกันมาเยอะจนฉันแอบมองว่าท่านเป็นศัตรูหน่อย ๆ แต่ตรงนี้ในช่วงขณะนี้ที่ฉันสมควรโดนดู

ที่สุดท่านกลับมาโปรดฉันราวกับนางฟ้า คุณยายคงเข้าใจอาการซีอก
ของฉัน ท่านคงดูออกว่าฉันเพิ่งตระหนักถึงความแตกต่างในโลกใบนี้เป็น
ครั้งแรก หรืออาจเป็นไปได้ว่าท่านเพียงแต่ไม่อยากให้งานล่าช้า ไม่ว่าจะ
อย่างไรคุณยายก็ไม่พูดอะไรสักคำ แค่วางนิ้วหนึ่งเบาๆ บนคีย์ C กลาง
เพื่อให้ฉันรู้ว่าต้องเริ่มต้นตรงไหน เสร็จแล้วท่านก็หันหลังกลับไปพร้อมส่งยิ้ม
ให้กำลังใจนิดหน่อย และปล่อยให้ฉันเล่นเพลงของตัวเอง

ทดลองอ่าน

2

ฉันเริ่มเรียนชั้นอนุบาลที่โรงเรียนประถมบรินมอร์ (Bryn Mawr Elementary School) ในฤดูใบไม้ร่วงปี 1969 เข้าเรียนพร้อมข้อได้เปรียบสองอย่างรวด คือ ฉันอ่านค่าง่ายๆ เป็นก่อนแล้ว แถมมีพี่ชายที่ใครๆ ก็รักชอบเรียนอยู่เกรดสอง โรงเรียนซึ่งเป็นอาคารก่ออิฐสี่ชั้นมีสนามด้านหน้านั้นตั้งอยู่ห่างจากบ้านเราบนถนนยุคคิดไปเพียงสองช่วงตึก เดินสองนาทีก็ถึง หรือถ้าทำแบบเครັก คือวิ่ง แค่นาทีเดียวถึง

ฉันชอบโรงเรียนทันที ชอบครูของฉันที่เป็นหญิงผิวขาวร่างเล็กชื่อมิสซิสเบอริโรส ซึ่งฉันดูว่าเธอสูงวัยมาก แต่ความจริงน่าจะอายุแค่ราวห้าสิบ ห้องเรียนของครูมีหน้าต่างบานโตรับแดด มีตุ๊กตาน่ารักๆ ให้เล่น และมีบ้านของเล่นทำด้วยกระดาษแข็งหลังเบ้อเริ่มอยู่ตรงหลังห้อง ฉันผูกมิตรกับเพื่อนในห้อง โดยเฉพาะเพื่อนที่มีท่าทางชอบไปโรงเรียนเหมือนฉัน ฉันมั่นใจว่าตัวเองอ่านหนังสือเก่ง อยู่ที่บ้านฉันตะลุยอ่านหนังสือชุด Dick and Jane ที่ใช้บัตรห้องสมุดของแม่ยืมมา ดังนั้นจึงตื่นเต้นดีใจที่ได้ยินว่าอย่างแรกสุดที่พวกเราเด็กอนุบาลจะเรียนกันคือ การหัดอ่านคำชุดใหม่ เราได้หัดเรียนเรื่องสีต่าง ๆ ไม่ใช่ด้วยการดูสีสันต่าง ๆ แต่เป็นคำบอกสีเลย เช่น “แดง” “น้ำเงิน” “เขียว” “ดำ” “ส้ม” “ม่วง” “ขาว” ตอนเรียน

ครูเบอร์โรสจะเรียกเด็กอ่านทีละคนโดยชูบัตรแข็งใบใหญ่ให้เราอ่านคำที่พิมพ์เป็นตัวอักษรสีดำไว้บนนั้น วันหนึ่งฉันเฝ้าดูเพื่อน ๆ หญิงชายที่ฉันเพิ่งรู้จักลุกขึ้นยืนอ่านบัตรคำชื่อสีต่าง ๆ อ่านได้บ้างไม่ได้บ้าง มากน้อยไม่เท่ากัน พออ่านถึงจุดไหนแล้วติดขัดคุณครูก็จะสั่งให้นั่งลง ฉันคิดว่าครูคงตั้งใจจะให้มันเหมือนเกมสะกดคำสนุก ๆ แต่ก็เห็นได้ว่าการแอบคัดแยกเด็กอยู่น้อย ๆ ดูออกเลยว่ากลุ่มเด็กที่อ่านได้ไม่เกิน “red” จะทำอะไรง่าย ๆ แบบอายุเพื่อน แน่แน่นอนว่านั่นคือเมื่อปี 1969 ที่โรงเรียนรัฐบาลในเขตเซาท์ไซด์ของชิคาโกไม่มีใครพูดเรื่องความนับถือตัวเองหรือวิถีคิดที่สร้างสรรค์ ถ้าเรียนล่วงหน้ามาจากบ้านคุณก็จะได้รางวัลที่โรงเรียน คือการถูกมองเป็นเด็ก “ห่วย” หรือ “มีพรสวรรค์” ซึ่งคอยช่วยให้คุณมั่นใจยิ่งขึ้นไปอีก คนได้เปรียบก็ยิ่งสะสมข้อได้เปรียบได้ไว เด็กเก่งสุดสองคนในห้องอนุบาลของฉันคือเท็ดดี เด็กชายเชื้อสายเกาหลี กับเซียก้า เด็กหญิงเชื้อสายแอฟริกัน ทั้งคู่ยึดครองอันดับท็อปของห้องต่อไปหลายปี

ฉันตั้งเป้าจะทำให้ได้เหมือนเพื่อนสองคนนี้ ถึงคราวที่ครูเรียกให้อ่านคำจากบัตรแข็งฉันก็ลุกขึ้นยืนและทำเต็มที่ รัวคำว่า “red” “green” และ “blue” รวดเร็วโดยไม่ต้องพยายามอะไร แต่ “purple” ใช้เวลาหนึ่งวินาทีแล้ว “orange” ก็ยาก แต่พอตัวหนังสือ W-H-I-T-E โผล่มานั่นแหละฉันก็ตัวแข็งทื่อ คอแห้งผาก ปากค้างติดขัดออกเสียงคำนั้นไม่ได้ สมองฉันสะดุด พยายามนึกถึงสีที่ออกเสียงคล้าย ๆ “วอ-ไอ” แต่กลับคิดไม่ออกเอาดี ๆ ฉันรู้สึกเข้าอ้อนอย่างประหลาดเหมือนมันจะทรุดลง แต่ก่อนจะทรุดจริงครูเบอร์โรสก็สั่งให้ฉันนั่งได้ จังหวะนั้นเอง จู ๆ ฉันนึกคำนั้นขึ้นได้อย่างถูกเป๊ะง่ายตาย *White. Whiiiiite* ใจละ คำนั้นก็คือ “White”

คืนนั้นที่เตียงนอนพรังพ้ออมบรรดาตุ๊กตานุ่มนิ่มเปียดเสียดรอบหมอนหนุน ฉันนอนนึกถึงแต่คำว่า “white” ฝ้าสะกดคำนี้กลับหน้ากลับหลังอยู่ในหัวพร่ำตำหนิความโง่งอย่างแรงของ

“
ฉันแค่อยากทำสำเร็จ
หรือไม่ก็แค่ไม่ยอม
โดนจัดอยู่ในกลุ่ม
ที่กำไม่สำเร็จ
”

ตัวเอง จิตใจหนักอึ้งด้วยความขायหน้าเหมือนมันเป็นสิ่งที่ฉันสลัดทิ้งไม่ได้
แม้รู้ว่าพ่อแม่ไม่ใส่ใจหรือกว่าฉันจะอ่านบัตรคำได้ถูกทุกแผ่นใหม่ ฉัน
แค่อยากทำสำเร็จ หรือไม่กี่แค่มั้ยอยากโดนจัดอยู่ในกลุ่มที่ทำไม่สำเร็จ
ฉันแน่ใจว่าตอนนี้คุณครูต้องเห็นว่าฉันยังอ่านไม่ได้ หรือที่แย่กว่านั้นคือ
ไม่พยายาม ฉันหมกมุ่นกับดาวกระดาษฟอยล์สีทองขนาดเท่าเหรียญ
สิบเซ็นต์ซึ่งวันนั้นครูติดหน้าอกให้เท็ดดีกับเซียก้า เป็นสัญลักษณ์ประกาศ
ความสำเร็จของทั้งสอง หรืออาจเป็นเครื่องหมายบอกว่าสองคนนั้นเก่ง
มาก ส่วนพวกเราที่เหลือไม่เก่ง จะอย่างไรเสียทั้งคู่ก็อ่านบัตรคำได้ทุกแผ่น
โดยไม่สะดุดสักครั้ง

เช้าวันรุ่งขึ้นในห้องเรียนฉันขอแก้ตัวใหม่

พอครูเบอร์โรสปฏิเสธพร้อมเสริมอย่างว่าเรingatเด็กอนุบาลเรายังมี
อย่างอื่น ๆ ต้องเรียนอีก ฉันก็ยื่นกรานจะขออ่านใหม่ให้ได้

น่าเห็นใจเพื่อน ๆ ที่ตอนนั้นต้องเฝ้าดูฉันเผชิญหน้ากับบัตรคำชื่อสีเป็น
รอบที่สอง คราวนี้ฉันอ่านช้าลง ใจหยุดพักหายใจหลังออกเสียงแต่ละคำ
ไม่ยอมปล่อยให้ปากกรีดขึ้นต้นแทรกจนสมองหยุดทำงาน แล้วก็ได้ดี ผ่าน
ตลอดทั้งสีดำ “black” สีส้ม “orange” สีม่วง “purple” และโดยเฉพาะ
สีขาว “white” จริง ๆ แล้วฉันตะโกนคำว่า “white” ออกมาก่อนจะเห็น
ตัวอักษรบนบัตรคำด้วยซ้ำ ตอนนั้นฉันชอบนึกภาพว่าครูเบอร์โรสประทับใจ
เด็กหญิงผิวดำตัวน้อยคนหนึ่งที่กล้าลุกขึ้นมาแก้ตัว ฉันไม่รู้ว่าเท็ดดีและเซียก้า
ได้สังเกตเห็นบ้างไหม ทว่าฉันก็รีบคว้ารางวัลให้ตัวเองโดยเร็ว บ่ายนั้นฉันเดิน
เข็ดหน้ากลับบ้านพร้อมดาวสีทองติดเสื้อดวงหนึ่ง

เวลาอยู่บ้าน ฉันอยู่ในโลกแห่งดราม่าสุดเร้าใจ หมกมุ่นกับการจับพวก
ตุ๊กตามาเล่นละครบาทสมองที่แต่งเรื่องเองไปเรื่อย ๆ มีทั้งเรื่องเลี้ยงลูก
ทะเลาะวิวาท ทยศหักหลัง มีเรื่องความหวัง ความเกลียดชัง และ
บางครั้งก็เรื่องเพศ ฉันชอบใช้เวลาช่วงหลังเลิกเรียนถึงตอนอาหารเย็น

ปักหลักอยู่ตรงพื้นที่ส่วนกลางหน้าห้องฉันกับห้องแคร็ก วางตุ๊กตาบาร์บี้แผ่ไปทั่วพื้น คิดฉากต่าง ๆ ที่ฉันรู้สึกเป็นจริงเป็นจังราวกับชีวิตจริง บางคราวก็แทรกตุ๊กตานักบวชใจโอใจของแคร็กเข้าไปในพล็อตเรื่องด้วย ฉันเก็บเสื้อผ้าตุ๊กตาไว้ในกระเป๋าเดินทางไวโนลไบเล็กลิปพิมพ์ลายดอกไม้ ใส่บุคลิกให้ตุ๊กตาบาร์บี้และใจโอใจทุกตัว แถมยังเอาบล็อกดาวอักษรเก่าโทรมที่ตอนเล็ก ๆ แม่เคยใช้สอนให้เรารู้จักตัวหนังสือมาเล่น พร้อมตั้งชื่อและแต่งเรื่องให้บล็อกพวกนั้นมีชีวิตจิตใจด้วย

ฉันไม่ค่อยออกไปร่วมวงกับเด็ก ๆ ที่เล่นกันอยู่แถวบ้านหลังเลิกเรียนแล้วฉันก็ไม่ชวนเพื่อนที่โรงเรียนคนไหนมาบ้านเหมือนกัน ส่วนหนึ่งเพราะฉันเป็นเด็กเอาใจยาก ไม่ชอบให้ใครยุ่งกับตุ๊กตาของฉัน ฉันเคยไปบ้านเพื่อนผู้หญิงหลายคนแล้วเจอจากน่าสยอง คือตุ๊กตาบาร์บี้ที่ผมโดนทิ้งหลุดลุ่ยหรือโดนปากกาเมจิกขีดหน้าและทะเละแล้วอย่างหนึ่งซึ่งฉันเรียนรู้ที่โรงเรียนก็คือพลังเคลื่อนไหวของเด็ก ๆ นั้นลับสนุนุ่นวาย เบื้องหลังฉาน่ารัก ๆ อะไรก็ตามซึ่งคุณอาจพบเห็นที่สนามเด็กเล่นคือการกดขี่แบ่งชั้นแบ่งฝ่ายกันไปมา มีทั้งเด็กที่เป็นจำฝูง เด็กชอบรังแกคนอื่น และพวกเขาจะไร่ว่าตาม ฉันว่าฉันไม่ได้ขี้อาย แต่ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าตัวเองอยากได้ความนุ่นวายทำนองนั้นหลังเลิกเรียน จึงเลือกใช้พลังงานไปกำกับบงการความเคลื่อนไหวในจักรวาลเล็ก ๆ ตรงพื้นที่ส่วนกลางนั้นแต่เพียงผู้เดียว ถ้าแคร็กโผล่มาแล้วบังอาจขยับบล็อกสักชิ้นฉันจะกรี๊ดใส่ทันที แถมใจร้ายพอจะทุบตีพี่ชายด้วยยามจำเป็น ปกติก็กำมัดทุบกลางหลังเขาจัง ๆ เรื่องของเรื่องก็คือฉันต้องทำหน้าที่มอบชีวิตให้ตุ๊กตาและขึ้นบล็อกเหล่านั้นซึ่งฉันตั้งใจทำอย่างรับผิดชอบ คอยยึดเยียดวิฤติส่วนตัวให้พวกมันเรื่องแล้วเรื่องเล่า และก็เหมือนเทพผู้คอยปกป้องรักษาทั้งหลาย ฉันอยู่เพื่อเฝ้าดูความทุกข์ร้อนและการเติบโตของพวกมัน

ขณะเดียวกันจากหน้าต่างห้องนอนฉันก็แลเห็นเหตุการณ์ส่วนใหญ่ในโลกความเป็นจริงบนถนนยุคลิตซวงที่บ้านเราตั้งอยู่ ตอนบ่ายแก่ ๆ ฉันเห็นคุณทอมป์สัน ผู้ชายเชื้อสายแอฟริกันเจ้าของตึกสามห้องเดินข้ามฟาถนนหิวก็ตำรับเสดตัวใหญ่ไปใส่ท้ายรถคาดีแลค เตรียมขับออกไปเล่นดนตรี

ในแฉะสลับที่ไหนสักแห่ง ฉันเฝ้าดูครอบครัวเมนโดซาส์เชื้อสายเม็กซิกัน ที่อยู่บ้านใกล้ ๆ ขับรถกระบะบรรทุกบันไดกลับเข้าบ้านหลังเสร็จงานทาสีบ้าน พวกสุนัขที่เลี้ยงไว้เฝ้ารับเจ้าของอยู่ริมรั้ว

บ้านเราอยู่ในย่านชนชั้นกลางหลายเชื้อชาติคละปะปน เวลาเด็ก ๆ เล่นด้วยกันไม่ได้ขึ้นกับสีผิวแต่ขึ้นกับว่าใครอยู่นอกบ้านและพร้อมจะเล่นบ้าง เพื่อนของฉันได้แก่เด็กหญิงราเชล ซึ่งแม่เป็นคนชาวพุดองกฤษสำเนียงบริติช เด็กหญิงซูซี่ผมแดงหยิกเป็นลอน และหลานสาวของครอบครัวเมนโดซาส์ เวลาพวกเธอมาเยี่ยมตายาย ชื่อสกุลหลากหลายของเราผสมปนเป มีทั้ง แคนไซปันต์, อาบูยาเซฟ, แอ็คเกอร์, โรบินสัน แล้วเราก็กึ่งเด็กเกินจะ ใส่ใจว่าสภาพรอบตัวช่างเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เมื่อปี 1950 ก่อนพ่อแม่ฉัน ย้ายมาอยู่เซาท์ซอร์ธบีห้าปี ย่านนี้เคยมีคนผิวขาวพำนักอยู่ร้อยละ 96 แต่ตอนที่ฉันออกจากบ้านไปเรียนมหาวิทยาลัยในปี 1981 กลับกลายเป็นว่ามีคนผิวดำอยู่ประมาณร้อยละ 96

เคิร์กกับฉันเติบโตขึ้น ณ ใจกลางกระแสความย้อนแย้งของที่นี่ ช่วง ถิ่นรอบ ๆ บ้านเราคือถิ่นพำนักของครอบครัวคนยิว ครอบครัวที่อพยพมา ครอบครัวคนขาวและคนดำ บ้างไปได้รุ่งแต่บ้างก็ไม่ค่อยรอด โดยทั่วไป ผู้คนแถวนั้นก็ขยันดูแลสนามหญ้าและเอาใจใส่ลูก ๆ กันดี พวกเขาเขียน เช็คจ่ายค่าสอนเปียโนของลูกให้คุณยายรีอบบี ที่จริงครอบครัวฉันคงจัดเป็นคนจนในย่านนั้น คือเป็นหนึ่งในไม่กี่ครอบครัวที่เรารู้จักที่ไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง ที่ต้องแออัด เหมือนที่เราเบียดเสียดกันอยู่ในชั้นสองของบ้าน คุณยายรีอบบีกับคุณตาเทอร์รี ย่านเซาท์ซอร์ธบียังไม่แปรเปลี่ยนไปเหมือนอย่าง ย่านอื่น ๆ ซึ่งคนที่พอมีฐานะต่างย้ายออกไปอยู่แถวชานเมืองกันนานแล้ว กิจการในย่านเหล่านั้นทยอยปิดตัวลงทีละราย ความเสื่อมถอยอย่างกราย เข้ามา แต่ก็เห็นชัดว่าย่านเราก็กเริ่ม ๆ จะเปลี่ยนไปเหมือนกัน

เราเริ่มรับรู้ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยเฉพาะที่โรงเรียน ห้องเรียนเกรดสองของฉันมีสภาพโกลาหลไปด้วยเด็ก ๆ ที่ไม่มีระเบียบ ขว้างปายางลบกันว่อน ซึ่งไม่ใช่สภาพปกติในห้องเรียนที่ฉันหรือเคิร์กเคย

เรียนเลย ดูเหมือนทั้งหมดนี้เป็นเพราะคุณครูห้องนั้นซึ่งทำทางไม่ชอบเด็ก ๆ
ไม่รู้จะคุมนักเรียนอย่างไร แล้วก็ไม่ชัดเจนด้วยว่ามีใครใส่ใจหรือเปล่าที่ครู
คนนี้ไร้สมรรถภาพ เด็ก ๆ ในห้องฉวยโอกาสใช้ข้อนี้แฉลงฤทธิ์เดช แล้วครู
ก็ดูจะมองเด็กแต่ในด้านร้าย ๆ เห็นพวกเราเป็นห้องรวม “เด็กเกเร” แม้ว่า
จริง ๆ แล้วเป็นเพราะไม่มีใครอบรมสั่งสอนเราต่างหาก แถมยังโดนกักอยู่
ในห้องทีม ๆ ชั้นใต้ดินของโรงเรียน ทุกชั่วโมงที่นั่นช่างยืดยาวย่ำแย่ ฉับ
นั่งห่อเหี่ยวอยู่ที่โต๊ะบนเก้าอี้สี่เหลี่ยมเหมือนสีอาเจียนซึ่งทางการขอใช้ใน
ทศวรรษ 1970 ไม่ได้รำเรียนอะไรเลย ได้แต่เฝ้ารอให้ถึงช่วงพักกินอาหาร
กลางวัน ฉับจะได้กลับบ้านไปกินแซนวิชและบ่มให้แม่ฟัง

สมัยเด็ก ๆ เวลาโกรธอะไรใครฉับจะระบายให้แม่ฟังจนหมดเปลือกแทบ
ทุกที ตอนฉับพร่งพรูเรื่องที่โมโหครูคนใหม่นั้นแม่แคว่บฟังเงิบ ๆ คอยแทรก
บ้างว่า “ตายจริง” หรือ “โอ๊ย จริงหรือ” แม่ไม่เคยเป็นเดือดเป็นแค้นไปกับ
ฉับ แต่ท่านก็จริงจังกับเรื่องที่ฉับคับข้องใจ ถ้าเป็นแม่คนอื่นเขาคงพยายาม
สั่งสอนโน่นนี่แล้วสรุปว่า “ก็ทำให้ดีที่สุดแล้วกัน” แต่แม่ฉับรู้จักแยกแยะ
ท่านรู้ว่าการบ่นไปเรื่อยเปื่อยกับความทุกข์ใจจริง ๆ นั้นต่างกัน แม่แอบไป
ที่โรงเรียนโดยไม่บอกฉับแล้วเริ่มวิ่งเต้นหลังฉากอยู่หลายสัปดาห์จนฉับกับ
เด็กเรียนเก่งอีกสองคนถูกดึงตัวออกจากห้องเรียนนั้นเงิบ ๆ ให้ไปทดสอบ
อะไรหลายอย่าง แล้วอีกราวหนึ่งสัปดาห์ก็ได้ย้ายห้องเป็นการถาวรขึ้นไป
เรียนชั้นบนในห้องเกรดสามซึ่งสว่างไสวเป็นระเบียบเรียบร้อย คุณครูห้องนั้น
ยิ้มแย้มแจ่มใส มีเหตุมีผล และรู้หน้าที่ตัวเอง

การได้ย้ายห้องคราวนั้นเป็นเรื่องเล็กแต่เหมือนเปลี่ยนชีวิตเลย ตอนนั้น
ฉับไม่ได้หยุดคิดตามตัวเองว่าเพื่อน ๆ ที่โดนทิ้งไว้กับครูซึ่งสอนไม่เป็นในห้อง
ชั้นใต้ดินจะเป็นอย่างไรต่อไป เดียวนี้พอโตเป็นผู้ใหญ่แล้วฉับตระหนักดีว่า
เด็กนั้นรับรู้ได้ตั้งแต่ยังเล็กมากยามที่เขาถูกลดคุณค่า ยามที่ผู้ใหญ่ไม่ห่มเท
มากพอที่จะช่วยให้เขาเรียนรู้ เด็กอาจจะระบายความโกรธเรื่องนี้โดยทำตัว
เละเทาะไม่มีระเบียบวินัยซึ่งแทบไม่ใช่ความผิดของเขาเลย พวกเขาไม่ใช่
“เด็กเกเร” เพียงแต่พยายามดิ้นรนให้รอดพ้นสภาพเลวร้ายเท่านั้นเอง ทว่า

ตอนนั้นฉันก็แค่ตั้งใจที่รอดพ้นมาได้ แต่หลายปีให้หลังฉันจึงได้รู้ว่าแม่ฉัน ซึ่งมีนิสัยเจี๊ยบ ๆ ใช้วิธีกระทบกระเทียบเหน็บแนม พอถึงคราวก็ตรงไปตรงมา อย่างที่พูดเหมือนกันไม่ว่าที่ไหน อุตส่าห์ไปหาครูห้องเกรดสองคนนั้นแล้ว บอกเธออย่างนุ่มนวลสุดความสามารถว่าอย่าสอนเด็กเลย ไปทำงานเป็น แคชเชียร์ร้านขายยาน่าจะดีกว่า

U านวันเข้า แม่ก็เริ่มกระทุ้งให้ฉันออกนอกบ้านไปเล่นกับเด็ก ๆ แถวนั้น บ้าง ท่านหวังว่าฉันจะเข้าสังคมได้คล่องแบบเดียวกับพี่ชาย อย่างที่เล่าไปบ้างแล้วว่าเครื่องนุ่งห่มทำอะไรง่าย ๆ ให้ดูง่าย ถึงตอนนั้นเขาเป็นจุดสนใจ มากขึ้นเรื่อย ๆ ในสนามบาสเกตบอล ดูปราดเปรียวมีชีวิตชีวาและสูง พรวดพรวด พอผลัดคืนให้เครื่องไปร่วมแข่งขันรายการโหดสุดเท่าที่หาได้ ซึ่งหมายถึงต่อมาท่านส่งเครื่องข้ามเมืองตามลำพังไปร่วมทีมกับเด็กฝีมือเยี่ยม ในเมือง แต่ช่วงนี้พ่อยังปล่อยให้เขาแข่งเล่นกับเด็กแถวบ้านไปก่อน เครื่องจะเดินถือบอลข้ามฟากถนนไปที่สวนโรเซนบลิ้มพาร์ก ผ่านบาร์ห้อยโหน และชิงข้ามชุดที่ฉันชอบไปเล่น จากนั้นก็ข้ามเส้นแบ่งเขตล่องหนหายลับ ผ่านม่านต้นไม้ไปยังสนามบาสเกตบอลซึ่งอยู่ตรงฟากไกล ๆ ของสวน ฉันชอบนึกว่าฟากนั้นเลวร้ายมาก เป็นป่ามืดครึ้มที่ลือกันว่ามีแต่พวกซีเมาเป็น หิวขโมย และคนร้ายที่ไม่น่าไว้ใจ แต่พอเครื่องเริ่มไปเยือนสวนฟากนั้น เขาก็ช่วยแก้ไขความคิดฉันให้ถูกต้อง บอกว่าความจริงที่นั่นไม่มีใครร้ายกาจ ขนาดนั้นหรอก

สำหรับพี่ชายฉันบาสเกตบอลดูจะช่วยไขเปิดทุกขอบเขตของเขา มันสอนให้เขารู้จักเข้าหาคนแปลกหน้าเวลาอยากแก้ไขจุดที่เป็นปัญหาในเกม แข่งขัน เขาเรียนรู้วิธีพูดทวนประสาทแรง ๆ ด้วยท่าที่เป็นมิตรกับคู่แข่งใน สนามซึ่งตัวโตและว่องไวกว่า มันช่วยลบล้างความเชื่อผิด ๆ ได้เหมือนกัน ว่าใครเป็นใคร หรืออะไรเป็นอะไรในละแวกบ้านเรา มันย้ำเตือนความ เป็นไปได้บางอย่างอันเป็นหลักการที่พ่อฉันเชื่อมั่นแล้วว่าคนส่วนใหญ่

เป็นคนดีหากคุณปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างถูกต้องเหมาะสม แม้แต่พวกซีเ็มมา
ท่าทางกักขฬะซึ่งเต๋ออยู่แถวหน้าร้านเหล้า พอเห็นครั้กยังเรียกชื่อเขาแล้ว
แปะมือไฮไฟว์ด้วยตอนที่เราเดินผ่าน

“ที่รู้จักพวกนั้นได้ไงนะ” ฉันทถามแบบไม่อยากจะเชื่อ

“ไม่รู้ดี เขาก็แค่รู้จักฉัน” เขาตอบพร้อมยกไหล่

ฉันทอายุสิบขวบเมื่อแก่กล้าพอจะเริ่มออกนอกบ้านเองในที่สุด แรงแ
ผลักดันส่วนใหญ่ให้ตัดสินใจทำอย่างนั้นก็คือความเบื่อนั่นเอง ตอนนั้น
โรงเรียนปิดภาคฤดูร้อน ครั้กกับฉันนั่งรถโดยสารไปทะเลสาบมิชิแกนกัน
ทุกวันเพื่อเข้าค่ายสันทนาการซึ่งทางเมืองจัดขึ้นที่สวนสาธารณะติดชายหาด
แต่เรากลับถึงบ้านกันตั้งแต่สี่โมงเย็น ยังว่างอีกหลายชั่วโมงกว่าจะมีดีคำ
ตุ้กตาของฉันทซักไม่ค่อยน่าสนใจแล้ว บวกกับความที่อพาร์ตเมนต์เราไม่มี
เครื่องปรับอากาศ ตอนบ่ายแก่ ๆ จึงร้อนเหลือทน ฉันทก็เลยเริ่มติดสอย-
ห้อยตามครั้กไปทั่วละแวกบ้าน เจอะเจออพวกเด็ก ๆ ซึ่งฉันทไม่ได้รู้จักที่
โรงเรียน อีกฟากซอยด้านหลังบ้านเรามีชุมชนที่อยู่อาศัยเล็ก ๆ ชื่อยูคลิด
พาร์กเวย์ ซึ่งปลูกบ้านประมาณสิบห้าหลังไว้รอบ ๆ พื้นที่สี่เหลี่ยมกลาง
ที่ตรงนั้นวิเศษเหมือนสวรรค์ก็ว่าได้ ไม่มีรถผ่านและก็เต็มไปด้วยเด็ก ๆ
เล่นซอฟต์บอลกันบ้าง เล่นกระโดดเชือกบ้าง หรือไม่กี่แค้น่งเล่นเรื่อยเปื่อย
ตามบันไดขึ้นบ้าน แต่ก่อนจะหาทางเข้ากลุ่มเด็กหญิงรุ่น ๆ เดียวกันซึ่ง
หย่อนใจอยู่แถวพาร์กเวย์ได้ฉันทก็เจอบททดสอบ บททดสอบที่มาในรูปแบบ
ของดีดี เด็กผู้หญิงซึ่งเรียนที่โรงเรียนคาทอลิกแถวนั้น ดีดีหันหน้าตาสะสวย
ท่าทางคล่อง แต่ชอบทำหน้ามู๋และพร้อมจะกลอกตาใส่คนอื่นเสมอ เธอ
มักนั่งบนบันไดขึ้นบ้านตัวเองติดกับเดอนีน เด็กหญิงอีกคนซึ่งใคร ๆ ขึ้นชอบ
มากกว่า

เดอนีนเป็นมิตรเสมอ แต่ดีดีดูจะไม่ชอบฉันทเลย ไม่รู้ทำไม ทุกครั้ก
ที่ฉันทไปยูคลิดพาร์กเวย์เธอจะพูดเหน็บแบบเนียน ๆ ให้ฉันทเสียความรู้สึก
ราวกับว่าแค่ฉันทโผล่หน้าไปก็ทำให้ทุกคนหมดสนุกเสียแล้ว ขณะฤดูร้อน
ดำเนินไปคำวิจารณ์ของดีดีก็ยิ่งดังขึ้นเรื่อย ๆ จนฉันทเริ่มหมดกำลังใจ ฉันท

เข้าใจดีว่าตัวเองมีทางเลือก คือจะอยู่ที่อยู่ในสภาพเด็กหน้าใหม่ที่โดนจิกกัดว่าไปก็ไม่ได้ จะเลิกไปเล่นที่พาร์กเวย์แล้วหมกตัวอยู่กับของเล่นที่บ้านแบบเดิมก็ได้ หรือไม่ก็ต้องหาทางทำให้ดีดียวอมรับนับถือฉัน ซึ่งในทางเลือกข้อสุดท้ายนี้ก็ยังมีตัวเลือกซ้อนอีกชั้น คือจะพยายามใช้เหตุผลกับดีดี พุดจาหาว่าฉันล้าสมัยให้ชนะใจเธอ หรือใช้ทักษะต่อรองแบบอื่นตามประสาเด็กหรือไม่ก็แค่ทำให้เธอหุบปากเสียที

ครั้งต่อมาเมื่อดีดีพุดจาแบบเดิมอีกฉันก็พุ่งเข้าไป รวบรวมความจำทุกอย่างที่พ่อเคยสอนเรื่องวิธีเหวี่ยงหมัดมาใช้ เราสองคนล้มล้มลงกับพื้น ประเคนมือเท้าใส่กันซูลมุน เด็กทุกคนในยูคลิดพาร์กเวย์แห่มารุมดูเราทันที ต่างตะโกนอะอะด้วยความตื่นเต้นและบ้าเลือดแบบเด็กประถม ฉันจำไม่ได้ว่าสุดท้ายใครดึงเราแยกกัน ไม่รู้ว่าเป็นเดอนีนหรือพี่ชายฉันหรืออาจเป็นพ่อแม่สักคนที่ใครเรียกมาดูเหตุการณ์ แต่พอจบเรื่องก็เหมือนว่าพิธีเปิดบ้านได้เกิดขึ้นอย่างเงียบ ๆ กลุ่มเด็กแถวบ้านยอมรับฉันเข้าร่วมอย่างเป็นทางการแล้ว ดีดีกับฉันไม่ได้แผลอะไร แค่ตัวเปื้อนฝุ่นมอมแมมและหอบฮัก ๆ เราไม่มีวันเป็นเพื่อนสนิทกันแน่ แต่อย่างน้อยฉันก็ทำให้เธอเคารพกันจนได้

S ถูบอิกของพ่อยังคงเป็นที่พักพิง เป็นหน้าต่างเปิดโลกของเรา เราเอารถออกเที่ยวกันทุกวันอาทิตย์และตอนเย็นในฤดูร้อน ขับตระเวนเรื่อยเปื่อยโดยไม่มีเหตุผลอะไรนอกจากเพราะว่าทำได้ บางคราวเราก็ไปจนสุดที่ย่านหนึ่งทางตอนใต้ บริเวณซึ่งได้ฉายาว่าพิลฮิลล์ (Pill Hill)¹ เนื่องจากเห็นได้ชัดว่าแพทย์เชื้อสายแอฟริกันชอบพักอยู่แถวนี้กัน เป็นย่านหนึ่งของเขตเซาท์ไซด์ที่ดูโอ้อ่างมตากว่าย่านอื่น ๆ ทางเข้าบ้านจอตลอดได้สองคัน และมีแปลงดอกไม้ประดับตามทางเดิน

¹ ล้อกับคำว่า pill ซึ่งแปลว่า ยา

พ่อฉันมองคนมั่งมีแบบติดจะเคลือบแคลงอยู่บ้าง ท่านไม่ชอบคนหยิ่งยโส และโดยรวม ๆ ก็รู้สึกสองจิตสองใจเรื่องการมีบ้านเป็นของตัวเอง มีช่วงสั้น ๆ ที่พ่อกับแม่เคยคิดจะซื้อบ้านหลังหนึ่งซึ่งบอกขายอยู่ไม่ไกลจากบ้านคุณยายหรือบปี วันหนึ่งพวกท่านขับรถไปสำรวจบ้านนั้นพร้อมนายหน้า แต่สุดท้ายก็ตัดสินใจไม่ซื้อ ตอนนั้นฉันลุ่นตัวโก่งอยากให้ซื้อ ในความคิดฉันแล้วการที่ครอบครัวฉันจะได้อยู่ในบ้านที่มีมากกว่าหนึ่งชั้นน่าจะมีคามหมายบางอย่างที่สำคัญ แต่พ่อเป็นคนรอบคอบมาแต่ไหนแต่ไร ท่านระมัดระวังเรื่องการซื้อการขาย เข้าใจความจำเป็นว่าต้องมีเงินเก็บออมไว้บ้างเพื่อฉุกเฉิน “ลูกต้องไม่อยากให้บ้านเราขาดสันทอนท้ายแน่ ๆ” พ่อสรุปพร้อมกับสาธยายเรื่องที่หลายคนยอมจ่ายเงินซึ่งเก็บออมเอาไว้และหยิบยืมมากเกินไป จนสุดท้ายได้มีบ้านสวย ๆ จริงแต่กลับไม่มีอิสระเลย

พ่อแม่พูดคุยกับเราเหมือนเราเป็นผู้ใหญ่ ท่านไม่พรั่สอนแต่คอยตอบคำถามทุกข้อของเรา ไม่ว่าจะถามยิบยอยประสาเด็กแค่นี้ ท่านไม่เคยรวบรวมรัดรีบจบเรื่องที่คุยเพื่อความสะดวกของตัวเอง บางทีเราก็คุยกันยืดยาวเป็นชั่วโมง ๆ ซึ่งมักเป็นเพราะเร่ร่กกับฉันชอบฉวยโอกาสซักให้พ่อแม่ถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เราไม่เข้าใจ ตอนเล็ก ๆ เราเคยถามว่า “ทำไมคนต้องเข้าห้องน้ำ” หรือ “ทำไมพ่อต้องทำงาน” แล้วยิงคำถามยิบยอยตามไปอีกรัว ๆ ชัยชนะครั้งหนึ่งจากคำถามปรัชญาตอนเด็ก ๆ ของฉันมาจากประเด็นส่วนตัวที่ว่า “ทำไมมือเข้าเราต้องกินไข่ด้วย” ซึ่งนำไปสู่การอภิปรายเรื่องความจำเป็นของโปรตีน ซึ่งทำให้ฉันถามต่อไปอีกว่าแล้วทำไมเนยถึงจัดเป็นโปรตีนไม่ได้ สุดท้ายหลังโต้แย้งกันเพิ่มเติมก็ทำให้แม่ยอมเปลี่ยนท่าที่เรื่องกินไข่ซึ่งฉันไม่เคยชอบกินเลยตั้งแต่แรก เมื่อรู้ว่าอุตสาหกรรมที่ได้รับชัยชนะเก่าปีต่อมาฉันเลยทำแซนวิชเนยถั่วกับแยมขึ้นโตกินเองทุกเช้าและไม่กินไข่เลยสักฟองเดียว

เมื่อเราพี่น้องโตขึ้นที่บ้านเราก็พูดคุยกันมากขึ้นถึงเรื่องยาเสพติด เรื่องเซ็กส์ และเรื่องตัวเลือกของชีวิต คุยเรื่องเชื้อชาติ ความไม่เท่าเทียม และเรื่องการเมือง พ่อแม่ไม่ได้คาดหวังให้เราบริสุทธิ์ผุดผ่อง ฉันจำได้ว่าพ่อแม่พูดจริงจั่งว่าเซ็กส์เป็นและควรเป็นเรื่องสนุก และพวกท่านก็ไม่เคย

ฝันใจยอมรับบางเรื่องในชีวิตที่ท่านถือว่าเป็นความจริงที่ทำให้ใจยอมรับได้ยาก เหมือนกัน อย่างเรื่องที่เคร็กได้จักรยานคันใหม่เมื่อฤดูร้อนปีหนึ่งแล้วที่รับลมไปทะเลสาบมิชิแกนทางตะวันออกตามเส้นทางลาดยางเลียบบาดเรนโบว์ แล้วอยู่ ๆ ก็โดนตำรวจจับ หาวว่าเขาขโมยจักรยานคันนั้นมา ไม่ยอมเชื่อว่าเด็กหนุ่มผิวดำจะได้จักรยานใหม่เอี่ยมมาในทางที่ชอบ (สุดท้ายตำรวจคนนั้นซึ่งมีเชื้อสายแอฟริกันเช่นกันก็โดนแม่ฉันด่าว่าอย่างแรง พร้อมบังคับให้เขาขอโทษเคร็ก) พ่อแม่บอกเราว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ยุติธรรม แต่โชคร้ายที่มันเป็นเรื่องซึ่งพบเจอได้บ่อยเสียด้วย สีผิวทำให้เราถูกรังแก เราต้องหาทางจัดการเรื่องนี้ให้ได้เสมอ

ฉันเดาว่าที่พ่อชอบขับรถพาเราไปเที่ยวแถวพิลฮิลคงจะแอบอยากสอนให้ลูกมีแรงบันดาลใจ หาโอกาสแสดงให้เราเห็นว่าการศึกษาคำ ๆ น่าจะอะไรมาได้บ้าง พ่อแม่ฉันใช้ชีวิตเกือบทั้งหมดอยู่ในพื้นที่แค่สักสองตารางไมล์ของชิคาโก ทว่าพวกท่านไม่เคยเชื่อผิด ๆ ว่าเคร็กและฉันก็คงจะทำแบบเดียวกัน ก่อนแต่งงานทั้งคู่เคยเข้าเรียนวิทยาลัยชุมชนช่วงสั้น ๆ แต่ต่างก็เลิกเรียนไปก่อนจบตั้งนาน แม่เคยเรียนเพื่อจะเป็นครูแต่รู้ตัวเองว่าควรทำงานด้านเลขานุการมากกว่า ส่วนพ่อนั้นเพียงเพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเรียน จึงหันไปสมัครเป็นทหารแทน ไม่มีใครในครอบครัวพ่อคะยั้นคะยอให้ท่านกลับไปเรียน ไม่มีแบบอย่างให้ดูว่าชีวิตแบบนั้นเป็นอย่างไร ท่านจึงใช้เวลาสองปีโยกย้ายไปตามฐานทัพต่าง ๆ ถ้าหากพ่อเคยฝันจะเรียนให้จบอุดมศึกษาและได้เป็นศิลปินทำงานศิลปะ ท่านก็รีบเบนเข็มส่งต่อความหวังนั้นโดยใช้เงินรายได้ช่วยส่งน้องชายเรียนจนจบปริญญาด้านสถาปัตยกรรมแทน

ตอนนี้พ่อในวัยสามสิบปลาย ๆ ก็มั่งแต่เก็บออมเงินให้ลูก ๆ ครอบครัวเราไม่มีวันขาดสนเพราะเราจะไม่ซื้อบ้าน พ่อทำไปตามสภาพชีวิตจริงที่เห็น โดยสำนึกว่ามีทรัพย์สินจำกัดและก็อาจมีเวลาจำกัดด้วย ตอนนี้เวลาพ่อไม่ได้ขับรถก็ต้องถือไม้เท้าช่วยพยุงตัว ก่อนฉันจบชั้นประถมไม้เท้านั้นก็เปลี่ยนเป็นไม้ยันรักแร้ข้างหนึ่ง แล้วอีกไม่นานก็ต้องเพิ่มเป็นสองข้าง

ความผิดปกติได้ก็ตามที่กีดกร่อนอยู่ข้างในตัวจนทำให้กล้ามเนื้อลีบโรย และเปิดเปลือยเส้นประสาทนั้นพอมองว่ามันเป็นอุปสรรคส่วนตัว เป็นสิ่งที่ ฟังอดทนเจ็บ ๆ

ครอบครัวเราประกอบตัวอยู่ด้วยความหรรษาแบบสมถะ เวลาเครื่อกับฉันได้ใบแจ้งผลการเรียนกลับมา พ่อแม่จะสั่งพิซซ่าจากร้านอิตาเลียนเพียสต้าที่เราชอบไปกินมาฉลองกันที่บ้าน ช่วงอากาศร้อน ๆ เราซื้อไอศกรีมกล่องขนาดหนึ่งไพนด์ รสช็อกโกแลต บัตเตอร์พีแคน และแบล็กเชอร์รี่อย่างละกล่อง เอามาเก็บไว้กินหลาย ๆ วัน ทุกปีตอนมีงานแอร์แอนด์วอเตอร์โชว์ (Air and Water Show)² เราจัดของปิกนิกขับรถขึ้นเหนือเลียบทะเลสาบมิชิแกนไปยังคาบสมุทรตรงที่กันรั้วไว้ อันเป็นที่ตั้งโรงกรองน้ำซึ่งพ่อทำงานอยู่ เป็นโอกาสหนึ่งที่มีน้อยครั้งในรอบปีซึ่งที่นั่นจะอนุญาตให้ครอบครัวพนักงานผ่านประตูเข้าไปนั่งบนสนามหญ้านุ่ม ๆ ชมทะเลสาบและดูเครื่องบินรบไอพ่นโฉบเฉี่ยวแปรขบวนเหนือพื้นน้ำประชันกับยอดตึกชั้นเพนต์เฮ้าส์ของบรรดาตึกระฟ้าตามแนวทางด่วนสายเลกซอร์ไครฟ์

เดือนกรกฎาคมทุกปีพ่อจะลาหยุดจากงานดูแลหม้อต้มน้ำที่โรงงานหนึ่งสัปดาห์ แล้วเราก็อัดกันเข้าไปในรถยูนิตคันนั้นพร้อมป้าคนหนึ่งกับญาติ ๆ อีกรอง เราเจ็ดคนอัดอยู่ในรถสองประตูนั้นเป็นชั่วโมง ๆ ซ้ำมสะพานวงแหวนสกายเวย์ออกนอกเมืองชิคาโก อ้อมปลายด้านใต้ของทะเลสาบมิชิแกนแล้วขับต่อไปจนเข้าเขตเมืองไวต์คลาวด์ รัฐมิชิแกน ไปถึงที่พักตากอากาศชื่อดักส์แฮปปี้โฮลidayเรสอร์ต ที่นั่นมีห้องเล่นเกม มีตู้ขายน้ำอัดลมบรรจขวดแก้ว และที่สำคัญสุดสำหรับเราคือ มีสระว่ายน้ำกลางแจ้งขนาดใหญ่ เราเข้าบ้านพักที่มีครัวเล็ก ๆ แล้วโดดขึ้นโดดลงสระกันทั้งวัน

พ่อแม่อย่างบาร์บิคว สิบบุหรี และเล่นไฟกับป้า แต่พ่อก็หาช่วงพักยาว ๆ มาเล่นน้ำกับลูก ๆ ในสระด้วย พ่อฉันรูปหล่อ ไว้หนวดทอดปลายโค้ง

² การแสดงการบิน การโดดร่ม และการขับขยวดยานผาดโผนทางน้ำ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีที่ทะเลสาบมิชิแกน เมืองชิคาโก รัฐอิลลินอยส์

ลงข้างริมฝีปากคล้ายรูปเคียว แฉงอกและท่อนแขนพอกำยำด้วยกล้ามเนื้อ พิสูจน์ชัดว่าท่านเคยเป็นนักกีฬา ตลอดปลายอันยาวนานในสระน้ำนั้นพอเล่นตีน้ำ หัวเราะ และจับร่างกายน้อยๆ ของเราโยนจนตัวลอย แข็งขาที่ไม่ได้ไม่เป็นอุปสรรคเท่าไรในน้ำ

ก ความเสื่อมถอยเป็นเรื่องวัดได้ยากโดยเฉพาะเมื่อคุณอยู่ท่ามกลางความเสื่อมนั้น ทุกเดือนกันยายนเมื่อตรงกับฉันเปิดเทอมกลับไปเรียนที่โรงเรียนประถมบรินมอร์ เราจะพบเด็กผิวขาวในสนามเด็กเล่นน้อยลง บางรายย้ายไปเรียนที่โรงเรียนคาทอลิกแถวนั้น แต่หลายคนย้ายหนีย้ายนี้ไปเลย ที่แรกก็คล้ายกับว่าเฉพาะครอบครัวคนผิวขาวเท่านั้นที่ย้ายออก ต่อมาก็เปลี่ยนไปอีก ไม่ช้าก็กลับดูเหมือนว่าใครก็ตามที่มีช่องทางจะย้ายออกไปตอนนี้ได้ก็ไปกันหมดแล้ว ส่วนใหญ่มักจะย้ายไปโดยไม่บอกกล่าวเล่าแจ้ง พอเห็นป้าย “ขาย” ติดไว้หน้าบ้านของครอบครัวแยมเมอร์ หรือรถตู้ขนย้ายของจุดหน้าบ้านของเท็ดดี้ เราก็รู้แล้วว่าอะไรจะเกิดขึ้น

กรณีที่แม่ฉันสะเทือนใจอย่างแรงคงเป็นตอนที่เวลมา สจวร์ต เพื่อนของแม่ประกาศว่าเธอกับสามีวางเงินดาวน์ซื้อบ้านแถวซานเมืองย่านพาร์กพอเรสต์ ครอบครัวนี้มีลูกสองคน บ้านอยู่ช่วงตึกถัดลงไปบนถนนยูคลิด เป็นอพาร์ทเมนต์แบบเดียวกับบ้านเรา คุณสจวร์ตคนแม่เป็นคนตลกขำและชอบหัวเราะดังลั่นซึ่งผูกใจให้แม่ฉันชอบเธอ สองคนนี้มักแลกเปลี่ยนอาหารกันและคอยเฝ้าถามทุกข์สุขกันและกันเสมอ แต่ไม่เคยกล้าเข้าสู่วงจรซุบซิบนินทาคนแถวบ้านแบบเดียวกับที่แม่ๆ คนอื่นชอบทำ ตอนนี่ลูกชายของคุณสจวร์ตอายุเท่าแคร็กและชอบกีฬาเหมือนกัน ทำให้ทั้งสองคนสนิทกันทันที ส่วนพามาเลลูกสาวเธอเป็นวัยรุ่นแล้วและไม่สนใจฉันนัก แม่ฉันเองจะรู้สึกว่าเป็นวัยรุ่นทั้งหลายล้วนน่าสนใจ ฉันจำอะไรเกี่ยวกับคุณสจวร์ตคนพ่อไม่ค่อยได้ ยกเว้นเขามีอาชีพขับรถบรรทุกส่งของให้บริษัทเบเกอร์ใหญ่โตแห่งหนึ่งในเมือง แล้วตัวเขาก็ภรรยาและลูกๆ ก็เป็นคนดำซึ่งผิว

สีอ่อนสุด ๆ เท่าที่ฉันเคยเจอ

ฉันเดาไม่ออกว่าครอบครัวนี้มีปัญญาซื้อบ้านที่ซานเมื่อนั้นได้อย่างไร ปรากฏว่าพาร์กฟอเรสต์คือหนึ่งในชุมชนแห่งแรก ๆ ของอเมริกาที่วางแผน สร้างขึ้นอย่างสมบูรณ์ ไม่เพียงแบ่งซอยที่ดินปลูกบ้านมากมาย แต่ยังเป็น หมู่บ้านเต็มรูปซึ่งออกแบบไว้รองรับผู้พักอาศัยประมาณสามหมื่นคน มี ซุปเปอร์มาร์เก็ต โบสถ์ โรงเรียน และสวนสาธารณะครบครัน หลาย ๆ ด้าน ดูจิงใจจะชูชุมชนซึ่งตั้งเมื่อปี 1948 แห่งนี้ให้เป็นตัวอย่างอันเยี่ยมยอด ของชีวิตซานเมือง ด้วยบ้านซึ่งสร้างแบบเดียวที่ละมาก ๆ และสนามที่ เหมือนกันหมด พร้อมกำหนดโควตาไว้เสร็จสรรพว่าช่วงถนนหนึ่ง ๆ จะให้ ครอบครัวคนผิวดำอยู่กันได้กี่หลัง แม้ชัดเจนว่าช่วงที่พวกสจวร์ตย้ายไป โควตานั้นยกเลิกหมดแล้ว

หลังจากย้ายไปไม่นานครอบครัวนี้ก็เชิญเราไปเยี่ยมบ้านในวันหยุด หนึ่งหนึ่งของพ่อฉัน เราต่างก็ตื่นเต้น สำหรับเรามันคงเป็นการไปเที่ยว แบบใหม่ เป็นโอกาสได้ส่งดูซานเมืองที่ได้ยินคนเล่า ๆ กัน เราสี่คนนั่งรถ บุกอีกคั่นนั้นขึ้นทางด่วนลงทิศใต้ไปตามถนนออกนอกเมืองชิคาโก จากนั้น ราวสี่สิบล้านที่ก็ทะลุออกตรงไกล ๆ ซุปเปอร์มาร์เก็ตที่ดูเอี่ยมอ่อง ไม่นาน เราก็เลี้ยวผ่านถนนเจียบ ๆ ที่ตัดกันไปมา ตามที่สจวร์ตคนแม่บอกทาง เลี้ยวจากช่วงถนนหนึ่งไปอีกช่วงหนึ่งซึ่งแทบจะเหมือนกันไม่มีผิด พาร์ก ฟอเรสต์คล้าย ๆ เมืองจำลองของบ้านแบบมีบริเวณ เป็นบ้านที่ปลูกเหมือน ๆ กัน หลังคาสีเทาอ่อน ด้านนอกเพิงลงกล้าไม้และปลูกไม้พุ่มไว้ข้างหน้า

“ทำไมเดี๋ยวนี้ใคร ๆ ถึงได้อยากย้ายออกมาอยู่กันไกลขนาดนั้นนะ” พ่อปรารภลอย ๆ ตามองแผงหน้าปัดรถ ฉันก็เห็นด้วยว่ามันช่างไม่เข้าท่า เท่าที่ดู ๆ ฉันไม่เห็นมีต้นไม้ใหญ่เหมือนต้นโอ๊กยักษ์ที่ยืนต้นอยู่ตรงนอก หน้าต่างห้องนอนฉันที่บ้านเลย ทุกอย่างในพาร์กฟอเรสต์ล้วนแต่ดูใหม่เอี่ยม กว้างขวาง และโล่งว่าง ไม่มีร้านเครื่องตีมหัศจรรย์ซึ่งพวกผู้ชายทำทาง ปอน ๆ จับกลุ่มอยู่หน้าร้าน ไม่มีเสียงแตรรถหรือเสียงไซเรน ไม่มีเสียงเพลง ลอยมาจากห้องครัวของใคร หน้าต่างในบ้านต่าง ๆ ดูเหมือนปิดไว้หมด

เคิร์กคงจดจำว่าตอนเราไปเยี่ยมเยียนที่นั่นช่างแสนสุข เพราะเขาได้เล่นบาสตลอดวันในลานโล่งกว้างภายใต้ท้องฟ้าสดใสกับตอนนี้ สจวร์ตและเพื่อนสนิทกลุ่มใหม่ที่ซานเมือง พ่อแม่ฉันเพลิดเพลินไปกับความสนุกสนานทุกซอกทุกมุมกับคุณสจวร์ตทั้งสอง ส่วนฉันได้แต่คอยตามพามาเล่าต้อยๆ อึ้งทึ่งกับเรือนผม ผิวผ่อง และเครื่องประดับแบบวัยรุ่นของเธอ ถึงช่วงหนึ่งเราทุกคนก็กินมื้อกลางวันร่วมกัน

สุดท้ายเราลากลับตอนเย็นย่ำโพล้เพล้ เดินออกจากบ้านครอบครัวสจวร์ตไปยังขอบทางตรงที่พ่อจอดรถไว้ เคิร์กเหวี่ยงหม้อโซก เหน็ดเหนื่อยสุดๆ หลังวิ่งเหยาะขนาดนั้น ฉันเองก็เหนื่อยอ่อนพร้อมจะกลับบ้านแล้วเหมือนกัน อะไรวางอย่างๆ ที่นี้ทำให้ฉันไม่สบายใจ นึกไม่ชอบซานเมืองแม้จะแจ่มแจ้งให้ชัดไม่ได้ว่าทำไม

ภายหลังแม่จึงตั้งข้อสงสัยเกิดเรื่องครอบครัวสจวร์ตและชุมชนใหม่ที่พวกเขาย้ายมาอยู่ บนพื้นฐานความจริงที่ว่าดูเหมือนเพื่อนบ้านแทบทั้งหมดบนถนนสายนั้นมีแต่คนผิวขาว

แม่เปรยว่า “สงสัยคงไม่มีใครรู้หรือว่าครอบครัวนี้เป็นคนผิวดำจนกระทั่งเราไปเยี่ยมเขานั่นแหละ”

แม่คิดว่าเราอาจไปเปิดโปงพวกเขาโดยไม่รู้ตัวเมื่อขับรถจากเขตเซาท์ไซด์ไปเยี่ยมพร้อมของขวัญขึ้นบ้านใหม่และผิวสีดำของเราซึ่งเห็นตำตาดอให้ไม่ได้เจตนาปิดเชื้อสายตัวเอง ครอบครัวนี้ก็อาจจะไม่คุยเรื่องนี้กับเพื่อนบ้านใหม่ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม ไม่ว่าตรงช่วงถนนที่ตั้งของบ้านจะมีบรรยากาศที่สื่อสารความรู้สึกเช่นไร พวกเขาคงไม่คิดไปปฏิบัติอะไรให้ยุ่งยาก อย่างน้อยก็ก่อนที่ครอบครัวเราจะไปเยี่ยม

ตอนที่พ่อเดินไปถึงรถเราคำวันนั้นไม่มีใครคอยมองอยู่ทางหน้าต่างใหม่ มีเงาใครซ่อนรอยอยู่หลังผ้าม่านหรือเปล่านั้นเรื่องจะดำเนินไปอย่างไร ฉันไม่มีทางรู้หรือหอก ฉันจำได้แค่เห็นพ่อชะงักตัวแข็งหนอยหนึ่งเมื่อเดินไปถึงประตูข้างคนขับแล้วเห็นสิ่งที่ปรากฏตรงหน้า มีคนแอบขูดข้างรถบูกิดแสนรักของพ่อให้เป็นรอยเส้นบางๆ น่าเกลียดพาดผ่านประตูไปทางท้ายรถรอยนั้นใช้กุญแจหรือก้อนหินขูดขีด ไม่มีทางใช้อุบัติเหตุแน่นอน

ฉันบอกแล้วว่าพ่อฉันเป็นคนช่างอดทน เป็นคนที่ไม่เคยปริปากบ่น ไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ ใครตักตักเสิร์ฟให้พ่อก็กินอย่างหน้าชื่น เป็นคนที่รับฟังหมอวินิจฉัยอาการที่เท่ากับคำตัดสินประหารแล้วก็แค่ดำเนินชีวิตต่อไป เรื่องรถโดนขูดครวนั้นก็เหมือนกัน ถึงจะมีวิธีต่อสู้เรื่องนี้ ถึงจะรู้ว่าต้องเคาะประตูเรียกใครมารับผิดชอบ พ่อก็คงไม่ทำแบบนั้นอยู่ดี

“อ้าว เฮ้ย” ท่านแค่อูทานก่อนไขเปิดรถ

คืนนั้นเราขับรถกลับเข้าเมืองโดยไม่ได้ถกอะไรกันเท่าไรถึงเรื่องที่เกิดขึ้น อาจเป็นเพราะหมดแรงเกินจะวิเคราะห์แจจแจง ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเราก็หมดใจกับซานเมืองแล้ว รุ่งขึ้นพ่อคงต้องขับรถไปทำงานในสภาพนั้น ซึ่งฉันแน่ใจว่าท่านทำใจได้ยาก แต่รอยขูดข้างรถนั้นก็อยู่ไม่นาน ทันทีที่มีเวลาพ่อก็เอารถไปให้ร้านซ่อมตัวถังที่ตึกเซียร์สลบทั้ง

